

ELŐPIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Selyben hátszó hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
újszop utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kőszíratok visszaszállítását
vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, szept. 23.

A második vasárnap.

A választási készülődések második vasárnapja még jobban visszhangzott az egész országban a választási mozgalmak zajától, mint az első. És ez egészen érthető, hiszen szokatlanul rövid a készülődésekre kiszabott idő, — fel kell annak használni minden napját, annál inkább annak minden vasárnapját. Fel is használták alaposan a pártok minden kerületben.

A második vasárnap eseményei közül az országos érdekek közül mindannyi felett kiemelkedik *Apponyinak* jászberényi programmbeszéde. Jászberény tudvalevőleg az utóbbi években arra a szomorú hírre vergődött, a melyet az ország egyetlen városa sem fog irigyelni tőle, hogy visszasírta Bánffy szomorú rendszerét, a melyet volt főispánjuk párját ritkító erőszakossága annyira meggyökeresített közöttük, hogy most már nem kell nekik sem jog, sem törvény, sem igazság, sőt régi követjük, Apponyi Albert gróf sem, kinek mandátumát annyira veszélyezteti Almássy gróf, hogy mint öt évvel ezelőtt, úgy most is a jászberényi választás lesz az ország érdeklődésének főlágya. Sőt most talán még nagyobb az érdeklődés, mert Apponyi másutt nem akar vállalni mandátumot.

A nemes grófnak tegnapi programmbeszéde újabb magyarázat volt, miért lépett be a volt nemzeti pártba s miért támogatja híven Széll programját. E közben nagy dicsérettel halmozta el Fejérváry minisztert, a ki — úgy hallik — még most sem akarja feledni a megálázást, mit a nevezetes éjjeli ülésen a nemzeti pártért kellett szenvednie; majd pedig kiterjeszkedik az aktuális programmpontokra, melyek közt feltűnik, hogy a közös vámterülethez mereven ragaszkodik s az agrár kérdésekben Horánszky, Széll és Károlyi elvei közt hajóházik, felülmulva a diplomatisálásban magát Széll Kálmánt is.

A jászberényi programmbeszéddel merő ellentétben áll Apponyi egykori hűségű fegyvertársának, *Beöthy Ákosnak* kassai programmbeszéde. *Beöthy Ákos* tudvalevőleg a régi nemzeti pártból egyedül nem követte Apponyit a fuzió útján. Nem találta indokoltnak a fuziót harmadfél-évvél ezelőtt, nem találja azt helyesnek ma sem, sőt szükségét látja egy 67-es alapon álló ellenzék alakulásának. A kassai választók remélhetőleg alkalmat adnak a politikai élet e kiváló alakjának arra, hogy a parlamentben részletesebben fejthesse ki érdekes álláspontját. A nemzeti ügy barátai kétségkívül örülni fognak *Beöthy* remélhető győzelmének.

Itt a mi közelebbi vidékünkön tagadhatatlanul nagy esemény számba ment *Barabás Bélának* nagyváradai programmbeszéde. Negyed század óta, a mióta a régi erős váradi ellenzék a faképnél hagyták vezető férfiai, nem volt ilyen impozáns ellenzéki manifesztáció Tisza Kálmán városában, mint *Barabásnak* vasárnapjai programmbeszéde. Annak a jele, hogy Nagyváradon is torkig vannak már az emberek a régi rendszerrel; annak a jele, hogy Tisza városát sem lehet hermetice elzárni az új idők egészségesebb áramlatától; annak a jele, hogy a jog, törvény és igazság korszaka itt is felszabadítja a lelkeket a lidércz nyomástól. Meg kell vallani, hogy *Barabás* a fogadtatást és hangulatot igyekezett is felhasználni, talpraesett, tartalmas programmbeszédet mondott, mely nem maradt hatás nélkül.

Barabás Béla programmbeszéde.

Megkapóan impozáns volt az a lelkesedés, a melylyel Nagyvárad város polgárainak független meggyőződésű polgársága fogadta vasárnap az országos függetlenségi és 48-as párt vezértagját: dr. *Barabás Béla* képviselő jelöltet.

A város a szó teljes értelmében ünnepi színt öltött, nem ugyan azért, hogy a házak diszitve lettek volna, hanem a polgárság mozgalmá folytán.

Reggel 7 órakor már száz és száz szavazó gyűlt össze Kert-utcán, a 48-as népkör helyiségébe, míg a magán és hárkocsik sokasága a Korona-kávéház előtt gyülekezett. A jogász ifjuság, a hentes-ipartársulat, a kereskedelmi ifjuság növendékei lobogóval jelentek meg.

Háromnegyed 8 órakor indult meg az impozáns menet a Szent László-téren, Fő-utcán át a vasut-állomáshoz.

A menetet a város díszfogata vezette. A bakkon *Mokry János*, a párt kipróbált hűségű zászlótartója ült, a kör selyem lobogójával. A többi kocson is apró nemzeti lobogók voltak.

Az utcákon, a hol a menet elvonult, nagy közönség gyönyörködött benne. Itt-ott lehetett látni egy-egy kormánypárti korifeust, a kit meglepett az ünnepies menet.

A vasutnál már zsúfolva volt a peron, mikor a menet kiérkezett. A felvételi épület tetején és az építkezéshez felállított állásokon és sokan szorongtak, hogy tanui legyenek a lelkes fogadtatásnak.

Örömmel, éljenzéssel fogadta a rengeteg közönség a zászlóval érkező jogász ifjuságot.

A várakozási idő alatt folytonosan éljenztek dr. *Barabás Bélát* s közbe-közbe Tiszát abczugolták.

A rendet *Papoczy Ferencz* rendőralkapitány, *Lőrinczy Gyula* rendőrbiztos tartották fenn.

Teljes elismerés illeti *Váradi Ignác* helyettes állomásfőnököt, aki szíves előzékenységgel intézkedett, hogy valami baleset elő ne forduljon.

Barabás megérkezése.

A Kolozsvár felől érkező gyorsvonat 20 percznyi késéssel érkezett meg Nagyváradra.

Még jó messzire volt a vonat a pályaház-tól, a mikor felzugott az éljenzés, olyan erővel, olyan szívből fakadt lelkesedéssel, a milyent régen nem hallottunk Nagyváradon.

A lelkesedés elérte tetőpontját, mikor *Barabás Béla* dr. megjelent a kocsijában.

Szokoly Tamás a párt előkelő tagjaitól környezve, a város független polgárai nevében üdvözölte a jeles politikai férfit. Örömeinek, köszönetének adott kifejezést, hogy eljött közzénk.

Majd egy fehérbe öltözött bájos ifju leány *Szokoly Irénke* nyújtott át egy hatalmas remek virágcsokrot, a következő csinos kis üdvözlés kíséretében:

Szeretett képviselőjelöltünk!

Annak a mély tiszteletnek, szeretetnek és örömeinek jeleül, melylyel Nagyságodat itt tartózkodása alkalmával körül vesszük, fogadja tőlem jóindulattal a virágokat a nagyváradai hölgyek nevében.

Dr. *Barabás Béla* a kocsiján állva, megköszönte a meglepő meleg fogadtatást, a milyenben még nem részesült. A virágot elteszi a szép nap emlékeül.

Riadó éljenzés, tetszés kísérte szavait s a lelkesült tömeg kihuzódott a peronról a kocsikhoz.

A bevonulás.

A bevonulásnál a menetet a diákok nyitották meg lobogóval, majd a jogakadémia ifjusága lépdelt zárt sorokban, saját lobogójuk alatt.

Ezután következett a város díszfogata, a melyen dr. *Barabás Béla*, *Szokoly Tamás* és *Szokoly Irénke* foglaltak helyet.

Ezt követte a kocsi rengeteg hosszú sora. Mire az utolsó kocsij elindult a vasut állomásról, a menet eleje már a közkörház körül járt. Az utca két oldalán alig fért el a tömeg, a mely a lépésben haladó menetet követte.

A jogász ifjuság a Szózatot, a Kossuthnótát énekelte az uton.

Teljes rendben vonult be a menet, csak itt-ott tört ki az abczugolás és sipolás, fűtyölés, mikor egy-egy Tisza-lobogót megpillantottak. Na de ilyen alig akadt egy kettő.

Mikor a Kishid-főhöz értek, valaki bezuzott a Lévy-palotán egy ablakot. A kő megszűröl jöhetett s ki van zárva, hogy a menetben résztvevők közül került volna az ablakba a kő. Azt tartják, hogy a fogadtatástól távol állók akarták ezzel a szép ünnepet megzavarni.

Mikor a menet közeledett a Sas épületéhez ahova dr. *Barabás* szállott, az épületről levonták a Tisza lobogóját.

Amint felvonult Barabás lakására, a tömeg óriási éljenzésbe tört ki, a mely csak akkor szűnt meg, mikor Barabás kedves nevével megjelent a Sas erkélyén négy ízben is és melegen köszönte meg a lelkes ovációt.

Szokolay Tamás párt elnök az erkélyről tudatta a közönséggel, hogy 11 órakor lesz megtartva a programbeszéd a tüzoltó őrtanyán s felhívta a polgárokat, hogy minél tömegesebben jelenjenek meg a beszéd meghallgatására.

A diszes bevonulást Apácza-utca elején a Lojanek-czég lefényképezte.

A pártgyűlés.

A programbeszéd a tüzoltó őrtanyában délelőtt 11 órára volt kitűzve, de már 10 órakor sűrű csoportokban gomolygott a közönség Kert-utcán.

Tizenegy óra előtt pedig már néhány ezer ember töltötte meg a tágas udvart. Dacára a rengeteg közönségnek, sem baleset nem történt, sem a rendet nem zavarta meg senki; különben *Giraud* Arpád t. r. alkapitány és *Szabó* Gábor rendőrbiztos gondoskodtak erről.

Szokolay Tamás pártelnök nyitotta meg a párt gyűlést, a melyen bejelentette, hogy a nagyváradi függetlenségi 48-as párt jelöltje: dr. *Barabás* Béla Nagyváradra érkezett programbeszédének megtartására. Indítványozta, hogy küldöttség által hívják meg szeretett jelöltjüket beszédének megtartására.

Az indítványt elfogadták s a küldöttséget *Stern* Hermann vezetése alatt a következő tagokból alakították meg: dr. Adorján Emil, Arany Sándor, Beczkay Lajos, Balogh Károly, Barta László, Bodnár János, Czeglédi Jeremiás, Fischer Emil, Fejérvári Dezső, Gábor János, Halász Lajos, Karger Sándor, Mertz János, Milibák József, Németh Antal, Nad'nyi Jenő, dr. Pác Sándor, Papp János, dr. Stokker József, Sziládky Ernő, Tokaji Mihály, dr. Votisky Antal és Weisz Károly.

Dr. *Barabás* Bélát a Sas-szálloda 15. számú szobájában *Stern* Hermann kérte fel a programbeszéd megtartására.

Barabás Béla dr. megköszönte a meghívást s alig tíz perc múlva a küldöttséggel együtt, dörgő éljenzés mellett megérkezett a tüzoltó őrtanyába.

Szokolay Tamás megnyitván a felfüggesztett közgyűlést, felkérte dr. Barabást a programbeszéd megtartására.

Barabás beszéde.

Az éljenzés csillapultáival dr. Barabás Béla a következőkben fejtette ki programját:

Mélyen tisztelt barátaim, Nagyvárad lelkes polgársága, szólok hozzátok! (Halljuk!)

Nem frázisokat akarok mondani, de mélyen érzem azt a nagy pillanatot, lelkemből érzem azt a nagy meghatottságot, midőn egy egyszerű embert ide állítanak egy város lelkes polgársága elé azért, hogy az önök lelket, gondolkodását megértve, az én szívemmel és lelkemmel egyesítem az önök gondolkodását s felvegyük a küzdelmet egy zászló alatt, melynek én egyszerű katonája vagyok. (Eljenzés.)

Lelkemet mélyen áthatja az az igaz lelkesedés, melyet tapasztaltam Nagyvárad közönségénél; de tuloznék, ha feltételezném, hogy a szíveknek ezen kitörése az én személyemet illeti. Nem barátaim, két okra vezetem én ezt vissza. (Halljuk!) Egyik egy megutált rendszer ellen való tüntetés, egy elmult korszak bűnei feletti tiltakozás, (Ugy van!) a másik sem én, hanem a zászló, mely Magyarország függetlenségét hirdeti.

Öt nap óta utazom Erdély bércezes vidékein. Az egyszerű székelyek közül jöttem, min-

denűt hirdelve, hogy te népi a ki fenntartod munkás kezdeddel magadat és családot, ébredj fel öntudatra, emelkedjél arra a magaslatra, a hová Isten állította a népet, mert a nép nem szolga, hanem polgár, a kinek jogai és kötelességei is vannak! (Eljenzés.)

És én jártam tisztelt polgártársaim és barátaim, az országot, lelkemben az élő hit és meggyőződés azon tudatával, hogy küzdeni kell a nemzetnek önállóságáért és függetlenségéért, küzdeni kell érte, mert az nem a miénk, hanem apáinktól örököltük, a kik életüket és véréket áldozták fel a nemzet jogaiért. Mint szent örökséget kell ezt átadnunk fiainknak és unokáinknak, hogy a mit mi nem tudunk elérni: ők küzdjenek tovább a nemzetnek szabadságáért és függetlenségéért. (Ugy van!)

A szabadelvűségről.

Harminczhárom éves mult van háta meggett annak a rendszernek, mely 1867. óta számítja lépéseit és azóta garázdálkodik a nemzet lelkületén. (Ugy van!) Ma is *szabadelvűség* czime alatt gyakorolja és folytatja azt az uralmat, mely az ország felvirágoztatására nem vezethet, hanem visszavezet a szolgasághoz. A mai hatalmasoknak szabadelvűsége, polgártársaim semmi más, mint alkalmazkodás, alázatos meghunyászkodás és talpnyalás fölfelé, gőg, felfuvalkodás és üldözés lefelé. (Zajos felkiáltások: Igaz, ugy van!) Ez nem az én szabadelvűségem! Az én szabadelvűségem az, hogy ebben a mi édes magyar hazánkban egyforma előttem minden ember, szegény és gazdag, kicsiny és nagy, nem teszek különbséget sem nemzetiségi, sem vallási szempontból, mert az örök hatalmas Isten saját képére és hasonlatosságára teremtett minden embert. En egyforma szeretettel ölelek szívemre mindenkit, kibem meg van az, a mi az embert emberré teszi. (Eljenzés.)

Uraim! Az én szabadelvűségem az: imádja mindenki Istenét úgy, a hogy az ő hite parancsolja, az ő meggyőződése diktálja, szer-tartásai előírják. Imádja ugyanazon a módon, mert bár miként imádkozik, a templomok tornyán tul a hatalmas Isten lakik, ki egyforma kedvesen veszi mindnyájunk szeretetének mély-séges leborulását. Es midőn különbséget tenni nem akarok és nem tu ok, érzem, hogy a hatalmas légiur alatt elterül egy föld, mely a mi édes anyánknak, a hazának szentelt földje és az akarom, hogy

Minden ember legyen ember és magyar

A kit ez a föld hord és majd betakar.

(Lelkes éljenzés.)

Választási harcok.

Mi itt, mikor a választási és alkotmányos küzdelmek kezdetüket vették, az embereket politikai, hangsúlyozom: *politikai* hitvallások szerint sorozzuk. Nagyváradon is, ebben az intelligens városban, ebben a munkás kezektől tele falak között megoszlottak az emberek és a politikai templomok több fajtáját állították fel.

Egyik a bálvány temploma. A bálvány ott ül közepén (Nagy derűtség) és körülötte hajlonganak, hízkelnek szolgái és tömjénezői. A másikban ott ragyog az oltárkép, a népjogok, a szabad hazában boldog népek szent eszméje. Válaszszatok, cselekedjék mindenki saját nézete szerint. En csak egyet kérek. Bármelyikbe mentek a két templom közül, ne a *pap* kedvéért menjetek. Es akármilyen igénytelen vagy nagymultu legyen a pap, hajtások térdeit ott, a hol Magyarország függetlenségének szent képe előtt kell leborulnunk! (Eljenzés és helyeslés.)

Tisztelt polgártársaim!

Engem az egyszerű embert idehoztak, — mert merem mondani, hogy hoztak, nem én kínálkoztam, nem könyörögtem mandátumért, (felkiáltások: Hozta Isten! Eljen Barabás!) hozott a szent kötelesség, a zászló becsülete. Elhozott az a feltevés, hogy ebben a városban, a hol némaságra vannak kárhóztatva az emberek (Igaz! Ugy van!) feynyissuk az emberek szemét és szívét, hogy szemekkel lássák az igazságot s azt szíveikbe befogadják. Nem tö-

rődöm a küzdelem végével. En harcra vállalkoztam a zászló becsületéért, álljatok ti a zászló mögé, mert ez a harc a ti zászlótok becsületéért folyik! (Igaz! Ugy van!)

Es ha már az igaz és őszinte lelkesedés ide hozott engem, ha az én nevémet írták a zászló egyik oldalára, akkor engedjék meg, hogy itt letegyem az én politikai hitvallásomat. (Halljuk! Halljuk!) Röviden fogok végigmenni az egyes kérdéseken, mert én most olyan közönség előtt állok, a mely figyelemmel kíséri nemcsak az ország ügyeit, hanem a szereplő embereket is és mindazt, a mit tudni mindenkinek kötelessége.

Nincs magyar alkotmány.

Első sorban azt a kérdést teszem fel itt bárki előtt, mutassa meg nekem, hol a magyar alkotmány? 1867-ben gondoskodtak arról, hogy megszövegezzék a közös ügyek feltételeit, a mely megszerkesztés azonban egyoldalú lett, mert csak az osztrákok részére csinálták, de megfeledeztek a magyar alkotmányról. (Felkiáltások: Szégyen, gyalázat!)

Ma — és ezt akárki szemébe merem mondani — ma az ezeréves független, szabad magyar alkotmány a mindenkor fejedelemnek jó vagy rossz indulatához van hozzákötve (Ugy van!) Mert tegyük fel azt, a mit nem akarok feltenni, hogy az esküvel s hitevéllal megpecsételt alkotmányt bármelyik fejedelem kellemetlennek tartaná és azt mondaná, én vagyok az ur, te országgyűlés menj haza, huzátok meg magatokat — mit tudunk tenni? (Felkiáltások: Nem engedjük!)

Nem addig van, hogy nem engedjük, mert mi van a mi kezünkben? Olyan alkotmányunk van, a melyet a nemzetnek joga van saját királyával szemben is megvédelmezni, erre azonban erőnk nincs. Mert mit tennénk? Talán forradalmat kezdenének? Nem, mert akkor újra kezdődnének a csendes némaságnak siró napjai, elkövetkeznék, hogy ismét hallgatnunk kellene, míg a fejedelmi kegy sugára ujából ránk virradna.

Hát van-e nemzeti akarat? Nemzeti akaratot én ebben a hazában nem ismerek. A nemzeti hatalmat felszívta egészen a fejedelmi akarat. Es Bánffy kormánya annyira ment, hogy meg merte mondani, hogy azért nem lehet önálló vámterület, mert nem akarja a király.

Nézzük csak a cseheket. Nem fogja be ez a kis nép a száját, lármáz, jogait követeli, meg is van az eredménye, olvashatták a lapokban. Minket pedig a 67-es állapot mintha teljesen lekötött, elnémitott volna.

Nemzeti hadsereget!

Nézzük csak a hadsereget.

Azt mondják, si vis pacem, para bellum. Csakhogy ezt nagyon régen mondták, feltámadott azóta a világosság az emberek agyában, én nem békét, én háborút akarok, a tudomány fegyvereinek, a képességek, a szellemnek, az eszméknek háboruját, de hogy ezt végig vihassuk, békére van szükségünk és a teljes lefegyverzésre. (Igaz! Ugy van!)

Ma találunk nemcsak nálunk, de az egész világon felfegyverzett, nagyszámu eszközökkel ellátott hadseregeket és tudjátok, barátaim, mindez mire való? Két dologra: egyik a nagyhatalmi hóbort istápolása, másik fejedelmi látogatások alkalmával a véderő hiu fitogtatása. (Előnk tetszés és derűtség). Nem is kell talán mondanom, hogy én lelkem igaz érzésével a független hadseregnek hive vagyok. Nekünk most közös, helyesebben osztrák hadseregünk van. Még a honvédséget sem merem kivenni, ez is osztrák szellemmel van megmetelyezve.

A közös hadsereg szíve német, a magyar alkotmányra esküt nem tesz, ez nem a mi hadseregünk, ez osztrák hadsereg, ez keresztüllövi a magyart, ha úgy parancsolja az osztrák. Ilyen szellemmel én nem várok a közös hadseregtől semmi jót. Gazdasági szempontból is megbontja a nemzetet. Minek sorozzák be fiainkat három évre? Miért nem szállítják le a szolgálati időt? A legnagyobb munkaidőben 3 éven át ott masiroz a fiatal ember a szántóföldön, hol családtagjai görnyednek, a helyett, hogy otthon apjának, anyjának segítene kenyeret keresni. (Igaz! Ugy van!)

A napokban olvastam gróf *Tisza* István beszámoló beszédjét . . . (Szünni nem akaró, folyton megújuló viharos abczugolás).

Tisztelt polgártársaim! Távol legyen a gondolat is, mintha azért hoztam volna fel a nevet, hogy tüntetést provokáljak. En komoly politikai beszédet tartok, a melyben idézettek kell használnom. Az ugrai beszédben a közös hadsereg előnyössége azzal van indokolva, hogy a közös hadsereg is teljesíti kötelességét és a mellett olcsóbb, mint az önálló magyar hadsereg. Nem csak olcsóbb, de Magyarországára nézve annál kedvezőbb, mert csak bizonyos arányban járul a költségekhez.

Nekem erre csak egy megjegyzésem van. (Halljuk!) Legyen olcsóbb. De ezzel az indoklással szemben mire való a magyar miniszterek, mikor a bécsi közös miniszterek épp úgy elvégzik a dolgukat, mint a magyarok? Hiszen a magyar hadsereg a mi vérünk vére; erre nekünk szükségünk van, hogy Magyarországon a magyar parancsoljon.

Ha így vagyunk akkor fellehet tüntetni, hogy minden a mi magyar és független, az nekünk nem kell, mert drága. Hát ez logika? Nem logika, hanem félrevezetés a közvéleménynek. (Ugy van!) Másik képviselőtársam Iglón tartott beszámolót és leglényegesebb pont beszámolójában az volt, hogy készüljön el a magyar nemzet, új ágyakra kellene milliók és milliók. Ez is program. Ujabbban meg akarják a népet terhelni és újabb fegyvereket szerezni arra, hogy a magyar nemzet fiaiban elfojtsák még a kitörő sóhajt is. (Igaz! Levele!)

Külügyi képviselőtünk osztrák.

Tessék elmenni bárhová, mindenütt fekete-sárga zászló hirdeti Magyarország képviselőt és ha ott dolga akad a külföldön járó magyaroknak, jó, ha egy szolgát talál, kivel édes anyanyelvén beszélhet. Nem ismernek bennünket. Hogy Magyarországról megtudtak a külföldön valamit, azt is a német császárnak köszönjük, (zajos éljenzés) a ki egy felköszöntőjében igazán fejedelmi elismeréssel nyilatkozott rólunk.

Az államháztartásra áttérve kiemelte a szónok, hogy a rengeteg adóemelést a közös kiadások okozzák és az, hogy 1867-ben Magyarország jog ellenére átvállalt akkora osztrák államadósságot, melynek csak a kamatai 600 millió koronát tesznek aranyban.

Majd így folytatta:

A kakas, meg a tolakodó vendég.

Az összes közös ügyekkel Ausztria teljesen ránk nehezedeit. Ugy tett, mint a betolakodó vendég, aki eszik iszik és míg a gazdát mindenből ki nem pusztította, addig nem mozdul helyéből. A magyar egy darabig tűri, de mikor semmije sem maradt, mégis csak rászó: »Hallja maga, nekem reggeli kakaskukorékoláskor búcsút vegyen;« és akkor az osztrák azt mondja: »Mit? magának van még egy kakasa? Maradok!« (Szünni nem akaró viharos derűtség, taps és meg-megújuló éljenzés).

Tisztelt polgártársaim! Nyissátok már fel a szemeket, ne engedjétek, hogy utolsó katasztrófákra kerüljön a sor. Legyünk rajta, hogy akik idebent akarják tartani az osztrákot, ne jussanak azok be a törvényhozás termeibe. (Felkiáltások: Megtesszük! Abczug Tisza!)

Belügyek.

A belügyekben az állami közigazgatás el-lenségének valija magát. Mert ha most a megyékben klikkek uralkodnak is, de legalább ismerik az embereiket. Ellenben az állami közigazgatás mellett megtörténhetik, hogy egy szép napon az alsókubini polgármestert áthelyezik Nagyváradra — büntetésből s ezzel nem az áthelyezett, hanem Nagyvárad lesz megbüntetve. (Derűtség.)

A mai közigazgatás bajainak élet veszi ha élethossziglan szól a választás. Az adórendszer reformját sürgeti, követeli a lételem adómentességet, a progresszív adórendszer behozatálát, olcsó hitelt.

Azt mondják, ugymond, hogy a 33 éves kormányrendszernek vannak nagyszabású alkotásai is. Vannak vasutaink, gyáraink, aszfal-

tunk és villamos vasutunk, de nézzétek meg ezzel szemben ez ország és a magatok terheit. Ez nem az a haladás, mely a becstületes szorgalom gyümölcse; megterheljük a házunkat és nyomorban élünk, csak hogy pucczot mutassunk! (Ugy van!)

A nemzetiségi kérdés.

Attérek olyan kérdésre, a melylyel nem szívesen foglalkoznak és ez a nemzetiségi kérdés. (Halljuk!)

Első sorban konstatalom és ez az én meggyőződésem, hogy magyar nemzet nincs, csak nemzetiség van. Mert a magyar nemzet papírra van írva, ma csak vezérszeretettel vívó nemzetiség vagyunk. Ez a közös ügyes kormányzat szomeru eredménye. Ha a magyar nemzet magyar nemzet lenne és övé volna a hatalom, nem volnának nemzetiségi viszályok, mert a magyar nemzet szeretete átölelné testvérként valamennyi nemzetiséget, mert akkor mindenki érezné, hogy ez a föld az ő hazája és minden itt lakó egy hatalmas nemzetet alakítana. (Igaz, ugy van!)

De mi történik ma? Mikor bizonyos kezek a nemzetiségeket bujtogatják a magyar nemzet ellen ésők a császár felé kacsintanak, mikor a magyar király elkerülésével a császár előtti hódolását látni: nem az a népek oka annak, mert mindezt felülről intézik. Mert arra van szükség, hogy a magyar nemzet nemzetiségei össze ne tartsanak, mert így a nemzet egységes, erős és hatalmas lenne s ez az erős és hatalmas nem tetszik odafenn. (Zajos éljenzés.)

A nyugdíjak kérdésére térve, kifogásolja a kisebb és nagyobb állások nyugdíjai közt levő nagy aránytalanságot. A szegény ember alig kap pár forintot, még a nagy urak, a főispánok, miniszterek könyökig vájnak a nyugdíjban. Röviden emlékszik meg az önálló vámterületről is, mert azért minden igaz magyar embernek tiszta szívből lelkesednie kell.

A magyar ipart csak az önálló vámterület, nem pedig mindenféle szakoktatás fogja megmenteni. Ha még kezdetleges az iparunk, védjük meg azt, majd fognak iparosaink külön dolgot is produkálni, ha védelemben részesülnek.

Azután így folytatja:

Agrárizmus.

Tisztelt polgártársaim! A mostani politikai vegyes világban két szó kelt szárnyra: az agrárizmus és merkantilizmus. Azért találták ki ezt a két szót, hogy senki se értse, mit jelentenek. (Zajos derűtség.) En sem értem, nem is akarom érteni, de egyet tudok és ez az, hogy ha a kettő között különbség van, a különbséget ne keressük, mert ennek a két erőnek össze kell tartania, a két érdeket egyformán kell istápolni. (Élénk tetszés és helyeslés). Osszetartson a kettő, mert még mindig messze vannak egy harmadiktól, a melynek neve *militarizmus*.

Hiába emlegetjük mi az agrárizmust is, a merkantilizmust is mindaddig, míg mindenek előtt a militarizmust kell szolgálnunk.

A tisztviselők mozgalma.

Tisztelt polgártársaim! Beszélék még egy mozgalomról, mely az állami tisztviselők érdekében indult meg és utját Tordától kezdte meg. (Halljuk! Halljuk!) Hozzám is intéztek megkeresést. Még akkor szó sem volt arról, a mi most bekövetkezett, hogy t. i. az önök bizalma engem e helyre hív meg, de akkor már kifejtettem nézetemet, melyet a helybeli lapok közöltek is. En azt mondom, hogy a tisztviselő, a ki lelkének minden erejét odaadja a közügynek, a ki minden fáradságával azon igyekszik, hogy a közjólétet előmozdítsa, a tisztviselő érdekében kell, hogy legyen pénz. (Ugy van!) ha van pénz haszontalan nagyuri nyugdíjakra, akkor legyen pénz arra is, hogy a nemzet igazi katonáját, erejét okvetlenül megsegítse arra, hogy családot alapítson és azt fenntartsa. (Viharos éljenzés).

De ezzel kapcsolatban más megjegyzésem is van. Az a tisztviselő is gondolkozik. Mikor

szereződött az ő államával vagy városával, munkáját kötötte le, de nem kötötte le lelkét, (Ugy van! Zajos helyeslés) nem kötötte le azt a drágán megfizetett jogot, a mit szabad véleménnyilvánításnak neveznek, érzi, mint nyiltan, fölemelt fővel járó ember, hogy kötelességét végezte, azontul pedig jogaira semmiféle befolyást gyakorolni nem enged.

Most az ellenzék kívánságára választási törvényt alkottatott. Meghajlunk ez előtt, mert a kormányelnök szándéka az ellenzék befolyásolása folytán tiszta volt. De hogy értelmezik a törvényt a vidéken, a kerületekben? Ott bizony ma is akad akárhány régifajta kis basa, (Igaz, ugy van!) ott felfelé pislákolnak, (nagy derűtség) mert nem tudják magukat az új törvény szellemébe beleélni s a törvényt így egyszerűen kijátszzák. Ha mi odafent megcsináltuk a törvényt, csinálja meg minden egyes szavazó is a maga lelkiismereti törvényét (Élénk tetszés) és gondolja meg, hogy a lelki ismereti törvényt ha áthágják, a lelkiismeret kegyetlenül mardos; a mit tehát lelkiismeretük parancsol, annak tiszta meggyőződése szerint engedelmessédjék mindenki. (Nagy tetszés és éljenzés).

Ezzel kapcsolatban a választási jogosultság kiterjesztését sürgeti, aztán röviden megemlékezik

a kiskereskedők ügyéről.

Beszélnék még városokról nagyon röviden. (Halljuk!) Kijelentem, hogy nagyváradi dolgokba nem avatkozom, mert azokat teljesen nem ismerem. Annyit tudok, hogy súlyos terhet visel ennek a városnak közönsége. Sok ok volna a panaszra, de a kinél kellene panaszkodni, ott süket fülekre találnak. (Élénk derűtség és tetszés). Hallottam, mily méltatlanság volt legutóbb az, melylyel itt a kiskereskedők társulatát csufol lefőzték. Az a kiskereskedők társulata egész helyesen felfogva a társulat szempontjából kívánt olyan jogot megszerezni, mely nagy terheiken némileg enyhítsen és a vége az lett, hogy idehoztak egy idegen embert és egy ember zsebébe tették azt a jövedelmet, melyből annyi szegény ember sorsán lehetne enyhíteni. Hanem persze, itt is más, politikai okokat kell keresnünk. (Ugy van!)

Tisza Kálmánról.

Arra kérem önöket, ne méltóztassék ismét tüntetni, ha fel találom említeni egy nevet. (Halljuk! Mozgás.) Nem mint politikai ellenfél — a mit tennem nem szabad és nem illik — hanem mint a ki a történelmet olvastam, teszek róla említést. (Halljuk!)

Mikor még gyermek voltam és édes apám velem olvastatta az ujságot, egy név ötlött a szemembe: a nemzeti eszményekért küzdő Tisza Kálmán neve (viharos abczugolás). Tettei, szavai felgyújtották lelkemet és példányképpül választottam őt. Mikor aztán a gyermekből ifju lett, azt olvastam, hogy a nemzeti ideálok egykori bajnoka meggyőződést cserélt, másutt érvényesítési képességeit.

Lehetséges, hogy valakinek politikai meggyőződése változik. De azt mondom: a kinek politikai meggyőződése változott, álljon félre az utból, de ne álljon az ellenséghez, a mint tett az önök volt képviselője, Tisza Kálmán. (Abczug!) Ő nemcsak átpártolt, hanem elment az u. n. Tisza-lexig, a mely a szabadelvű párt helyiségébe akarta helyezni a képviselőház összes jogait. (Gyalázat!) En ezen az uton nem haladok. Nekem van kitűzött irányom, abban haladok. Azért jöttem ide, ébredjen fel a nemzet, ébredjen fel e város, mert különben azt mondom, ti vagytok az oka, hogy végiggázol rajtunk egy rossz uralom minden átka (Élénk helyeslés és tetszés).

Barátaim! A görög istenek korában volt egy magas, nagy erdő. (Halljuk!) Összebeszéltek egyszer az erdő fái, hogy panaszt tesznek, a miért mindig vágják őket fejszével, baltával és fűrészszel és védelmet kérnek a vas dülása ellen. Elment a küldöttség az istenekhez és ott a választ nyerte: Ti vagytok okai az erdő pusztulásának, mert ti adjátok nyelét a fejszéknek, fogóját a fűrésznek, a ti segélyetekkel rombolódik az erdő. (Viharos tetszés). Barátaim! Ne legyetek többé nyele a fejszéknek, feje a bárdnak, ne segítsétek azt a hatalmas erdőt:

Magyarország függetlenségét kipusztítani, áll-
jatos össze mind és az a nagy tábor dicsősé-
gesen viruljon, viruljon a szabad Magyarország
óriási erdejé! (Szünni nem akaró éljenzés és
taps).

A mult idők hatalmas korszakát beszélem
és azt, hogy még ez a város is hányszor haj-
lott meg egy általam mindig megítélt rend-
szer hatalmas neve előtt és hányszor adta
magát szolgálással. Mikor a papát választják,
akkor annak a jelenetnek van egy lélekemelő
momentuma, az, hogy néhány tőzegdarabot
elégnek előtte annak jelentőségéül, hogy sic
transit gloria mundi! így mulik el a világ di-
csősége! Mióta Tisza Kálmán uralkodik Ma-
gyarországon és Nagyváradon, ezt a tüzet soha
sem égették el előtte. (Igaz! Ugy van!) Most
szedjük össze a mult idők összes szenvedéseit,
összes szenvedését, gyujtsanak alá hazafias lelke-
sedésükkel, hadd lássa Tisza Kálmán, hogy így
mulik el a világ dicsősége! (Óriási derűtség,
taps és éljenzés).

Befejezés.

Barátain! Sok helyen, sok körülmény közt
megfordultam már én; nem tesz elbizakodottá
az éljenzés és nem tesz lehangoltá az ellen-
felek bírálata, mert én megyek utamon és
azt mondom a szentírással, hogy valahol ket-
ten-hárman vagyok az én nevemben, köztetek
van Magyarország függetlensége. (Éljenzés).

Kérte a polgárságot, viselkedjék továbbra
is méltóságteljes nyugalommal, majd megkö-
szönve a jelöltséget, beszédét így fejezte be:

Felteszem kalapot, hogy megemelhes-
sem önök előtt. (Tetszés). Biztat a remény, él
a hit bennem, hogy megindult az ár, az embe-
rek lelkesedéssel vannak tele, ha ma nem, de
holnap, de ennek a városnak falai közt büsz-
kén fog még lengeni a függetlenség zászlaja!
(Elénk éljenzés).

Ha elmentek édes családi tűzhelyetekre,
mondjátok el, a mit itt hallottatok. Ha beteg
van otthon, meglátjátok, hogy felragyog rá a
szeme. Ha öreg van otthon, meglátjátok, milyen
fiatalnak fogja érezni magát a multak emlité-
sére. És ha kislelkű van odahaza, rázzátok fel
benné a szunnyadó lelket a polgártársi eré-
nyek szerető melegével, hogy együtt lelkesedve
induljunk küzdeni. És ha gyermekeitek vannak,
csókoljátok meg az én nevemben, leheljétek
bele a csókkal az én meggyőződésemet, hogy
a gyermekeké az ország és hogy rendület-
lenül megálltok a szabad Magyarország zászlaja
mellett.

A magyarok Istene úgy áldjon meg benne-
teket! (Szünni nem akaró taps, folyton meg-
megújuló éljenzés, viharos lelkesedés; élénk
felkiáltások: éljen Barabás Béla!)

Perczekig tartó taps és éljenzés zugott fel
a beszéd után, a mely szünni nem akart, míg
maga Barabás a kezével intett, hogy szünnék
meg az éljenzés, mert nem folytathatják a köz-
gyűlést.

Pálffy Béla köszönő beszéde.

Mikor a taps és lelkes éljenzés megszűnt,
Pálffy Béla főreáliskolai bittanár köszönte meg
Barabás Bélának a feledhetlen benyomást kel-
tett szavait igazán gyujtó hatású beszédében.

Nagyságos uram, szeretett képviselőjeliünk,
pártunk büszkesége! (Halljuk!)

En lettem megbizva, hogy pártunk nevé-
ben köszönetet mondjak Nagyságod program-
beszédeért. En megtisztelésnek vettem a meg-
bizást és készültem rá, mit mondjak, de el-
felejtettem mindent Nagyságod beszédének ha-
tása alatt, mert itt zsong minden szava most
is szivemben, agyamban. Nem mondhatok mást,
mint hogy *uri beszéd* volt Nagyságod szónok-
lata. (Ugy van!) Soha képviselőjelöltnek szeren-
cesebb helyzete nem volt, mint nagyságod-
nak. Elég lett volna rámutatnia az ellenfél
hibáira, hogy olcsó és frappáns sikert arasson,
de Nagyságod nem tette ezt. Ha nem hozta
fel Tisza Kálmán nevét, az csak annyit
jelent, hogy itt hagyta nekünk, bánjunk el
vele mi.

Nagyságod a Tisza eredetéhez jött ide
Nagyváradra, de hogy ide jött, azt hiszem, ez
a végét jelenti (Tetszés). Hálas lehet az ellen-

párt Nagyságodnak, mert módot adott rá, hogy
szépen bukják el Tisza Kálmán, mert hiszen
Barabás Bélával szemben elbukni nem szégyen;
de természetes. (Éljenzés és taps). Es még
sirni sem fog utána senki, jól meg van vetve
neki a feje alja, 8000 forint penzió pihenhet.
(Derűtség).

Azt hitték, tenger a Tisza vize, nem lehet
győzni rajta. Nem bizony, de csak addig nem,
míglen Mózes veszi kezébe a nép vezérletét.
(Zajos éljenzés). Már pedig most nem tenger
többé a Tisza, megapadt a vize, mióta meg-
csappant a hala, mióta kifogdosták a vastag
potykákat, azóta bizony csak pocsolya, száraz
lábbal meggyünk át rajta. (Nagy derűtség).

Nagyságos uram! Kis embereknek szólott
kis emberek bajairól. Megértettük, mert érez-
zük mindnyájan a lét nyomorúságát (Ugy van!).
Ulcázak vannak Nagyváradon, melyeknek ki-
pusztult a régi lakossága, de nincs mit irigyel-
nünk az újtól, koldusok jöttek koldusok helyébe.
(Elénk tetszés). Szólott Nagyságod az agrariz-
mus és a merkantilizmus harcáról. Ez is csak
koldusok verekedése koldusbotokkal. (Elénk de-
rűtség és éljenzés). Elszegényedett a nép; asz-
falon járunk ugyan, de mit ér az, ha meztel-
láb járunk rajta! (Tetszés). Van külső haladás,
de csak olyasforma biz az, mint a kifestett vén-
kisasszony! (Óriási kacagás).

Nagyságod felemeltette Magyarország hiva-
tálnokainak helyzetét s ezzel meg éppen a
szivembe markolt. Hivatalnok fia vagyok én
is, tudom én, mi a kishivatalnok helyzete, a ki
olt görnyed egész nap a hivatalban s otthon
nem szórakozás várja, hanem a gond, hogy
mint kerítsen elő másnapra kenyeret az aszta-
lára? (Igaz, ugy van!) Pedig ez az igazi ma-
gyar hadsereg, mely valósággal őrt áll a nem-
zetiségi vidékeken; a mit nekik adunk, a nemzet-
nek adjuk! (Helyeslés).

Ezreket lát itt Nagyságod, a kik éljenze-
nek beszédének. Mikor jöttek, nem parancs-
szóra jöttek, nem akadályozta a forró nap
sütése, mert ennek a népnek még a napnál is
forróbb a szive! (Nagy tetszés). Nagyságod új
lelket vert e város polgáraiba; elég volt ide
jönnie s az ellenpárt mindjárt elhallgatott az
ismert nótával: olyan kell minékünk, ki meg-
áll a lábán, mert félt, hogy akkor rögtön
Nagyságodra gondol mindenki! (Éljenzés). Hiszen
mindnyájan emlékszünk rá, hogy Nagyságod
akkor is megállott a lábán, mikor Tisza
Kálmán azt sem tudta, hol a feje. (Elénk de-
rűtség és taps).

Nagyságos uram! Mikor megköszönöm a
párt nevében, hogy lejött közénk, kimondom
azt is, hogy én bízom győzelmünkben is! Bízom
most már benne, mikor ilyen ember jött ide,
mert hiszen irva van, hogy a hit a hegyeket
is megmozgatja, nos akkor a Tiszát is ki lehet
száritani. (Elénk tetszés és éljenzés).

Felemeljük a háromszintű zászlót, melyre
Barabás Béla neve van írva. Es most engedje
meg, hogy megfogjam kezét mindnyájunk helyett
s így kívánjam polgártársaim nevében,
vezesse Isten győzelemre zászlaját! (Szünni nem
akaró éljenzés és taps).

A közgyűlés további folyamán Szokoly Ta-
más felolvasta az érkezett üdvözlő sürgönyöket
s a közgyűlést berekesztette.

A távozásnál ismét meleg ovációrt rögtön-
zött a közönség dr. Barabás Bélának.

A társas ebéd.

Déli 1 órakor a Zöldfa szálloda emeleti
nagy termében gyűltek össze Barabás hívei kö-
zül mintegy 200-an a tiszteletére rendezett tár-
sas ebédre.

Itt is riadó éljenzéssel fogadták Ba-
rabást, a ki a párt elnökségétől kísérve je-
lent meg.

A banketten részt vettek:

Dr. Barabás Béla, Szokoly Tamás, Sebők
Gyula (Budapest), dr. Stokker József, Pálffy Béla,
dr. Pácz Sándor, dr. Szabó György, Daday József,
Kalivoda Ferenc, Fehérvári Dezső, Babrik József,
Szilágyi János, Víz Lénárd, Karger Sándor, Bak
Géza, Karner Gyula, Tóth József, Stieder Jenő,
Geher Pát, ifj. Finta Sándor, Mokry János, Persz
Ferenc, Medvigy István, Aliquander Odön, Altnö-
der Béla, Olasz Béla, Mertz Sándor, Balogh Ká-

roly, Bodnár János, Báthy Zoltán, Kalmár Illés,
Pénzes Lajos, Papp János, Fráter Pál, Poyvár
Ernö, Szolcsányi Béla, Molnár Kálmán, Fábry Al-
bert, Sarkady Sándor, Horty Gyula, Wolfrán Já-
nos, ifj. Tóth Lajos, Guttman Albert, Tiringer Fe-
rencz, Herczeg Lajos, Hupár Traján, Papp István,
Stankovits József, Knapp Mihály, Haász Manó,
Löwy Ignác, Fekete László, Ováry Sándor, dr.
Kazay Kálmán, Czuczor Vilmos, dr. Krüger Ala-
dár, Krüger Jenő, Vidosits Gyula, ifj. Varga Akos,
Bodó László, Altnöder Vincze, Márton Manó, Fe-
hér Dezső, Popper Árpád, Fischer N., Amigó Gyula
48-as honvéd, Szabó János, Jeney Imre, Varga
Imre, Tátray Sándor, Hant Frigyes, Farkas László,
Keztyüs János, Czeglédy J., Kadlicsek Sámuel,
Sziládky Ernő, Nemes Gyula, Papp János, Vári
Imre, Szüts János, Molnár Gábor, Bartha
László, Török Sándor, Tokai Mihály, Ba-
logh Döme, dr. Adorján Emil, Stern Herman,
Halász Lajos, Nánágy Károly, Véghs István, Gyenge
Imre, M. Campián János, Hermann János, ifj. Jóó
Ferencz, Nagy Antal, Nyíry Pál, Országh Antal,
Mertz János, Wallerstein Ferencz, Milibák József,
Vadul György, Weisz Károly, Várnay Jenő, Voncez
Zsigmond, Diósy Ferencz, Diósi Mihály, Paksy
Gusztáv, dr. Alimann Jakab, Beczkay Lajos, Ka-
lenda János, Déry János, Atyim Péter, Zana
Agoston, Hann Lajos, Mezey János, Pankolics
Károly, Janurik András, Novák Bogdán, Halász
István, Papp János, Pozsonyi Ferencz, Peller Fe-
rencz, Mihályi Ferencz, Jakabffy Árpád, ifj. Cser
János, Széles Lajos, Szabó Dezső, Balogh Pál,
Nemes Lajos, Orbán Ferencz, Oláh Lajos, Bogdán
József, Kiss Gyula, Molnár János, Nagy Endre,
Katona Mihály, Tóth Lajos, Szentpétery János,
Dull László, Kezdődy Gyula, Kezdődy Géza, Jankay
Mihály, Fenesi József, Németh Lajos (Bihar), Szegő
Jenő, Székely Vilmos, Vadász Aurél, Gábor Já-
nos, Szilágyi Péter, Freyler Béla, Makay József,
Szüts Ferencz, Somogyi Lajos, Király Zsigmond,
Orbán József, Mertz Nándor, Bodó Imre, Röhlich
Lajos, Gödény Sándor stb.

Az ebéd előtt a zenekar a Szózatot zen-
ditette rá, amelyet a közönség felállva
énekelt.

A 3-ik fogásnál Szokoly Tamás pártel-
nök szólalt fel s üdvözölte Barabást. O is azt
mondja, amit Pálffy Béla: Atgondolt egy be-
szédet, de azt nem tudja elmondani, mert Ba-
rabás beszédének hatása alatt elfogódott a
szive. Nem méltatja Barabást, mert ő annyira
kimagaslik, hogy saját magát legjobban méltá-
lja. Programbeszéde uri, gavaláros eljárás
volt az ellenpárttal szemben, ahol az ellenzék
csak kicsinyléssel találkozik. Majd kezébe ra-
gadta a párt zászlóját. Azt a zászlót, melyet
őseink felvettek, esküszik, hogy el nem hagy-
ják. Elteti Barabás Béla drt. (Taps és él-
jenzés).

E közben jelent meg a karzaton Barabás
Bélané urnő akit zajosan megéljenzettek.

Barabás Béla a következő remek pohár-
köszöntőt mondotta:

Engedjék meg t. polgártársaim, hogy na-
gyon röviden fejezzem ki az én mély köszöne-
temet a mai szép ünnepeltetésért. En odakint
elmondtam már, hogyan gondolkozom, most
csak azt teszem hozzá, hogy küzdelmem a
szabadságért már gyermekkorom óta kezdődött.
Arad levegőjében szivtam magamba a meg-
győződést, hogy Magyarország szabadságért
küzdeni kell. (Ugy van!) En uraim, elértem
már, a mit magyar állampolgár elérhet. En-
nél több nem lehetek, nem is akarok lenni
(éljenzés), én megmaradok ezen a helyen s be-
csületes munkával keresem kenyeremet to-
vábbra is. Sőt kinyilvánítom azt is, hogyha az
éu pártom kerül kormányra, én akkor is el-
lenzéki ember leszek (viharos éljenzés), mert
meggyőződésem, hogy a legtisztességesebb kor-
mánynak is szüksége van becsületes ellenzékre.
Azzal végzem, amivel Szokoly Tamás bará-
tom kezdte. En még nem esküdtem a nagy-
váradai zászló alá. (Három ujjával a zászló felé
mutat, az egész közönség feláll.) A magyarok
hatalmas Istene úgy segélyjen, amilyen becsü-
letes harciosa és katonája leszek ennek a lo-
bogónak. Várjon rám bármily sors e zászló

alatt, ha eszem is, én megyek előre s ti jöj-
jetek utánam, hogy meg legyen a győzelem
díja: meg legyen Magyarország függetlensége.
(Oriási tetszés, szünni nem akaró taps és él-
jenzés.)

Dr. *Stokker* József történelmi visszatekin-
téssel kezdte beszédét. A történelem azt ta-
nitja, hogy semmi sem állandó. Ezzel helyez-
kedik ellentétbe a szabadelvű párt. Szép be-
széde végén a függetlenségi eszmék diadalára
űritette poharát.

Halász Lajos Kossuth Ferenczet él-
tette.

Dr. *Adorján* Emil élénk éljenzés között dr.
Barabás Bélánét köszöntötte fel.

Sebők Gyula hírlapíró (Budapest) a fővá-
rosból ismeri Barabást. Tanuja volt, mikor
Barabásból a nemzet keserve megszólalt s
amire kitört az orkán. Es a mikor siri csend
volt, ez volt a Barabás diadala. Elesen aposz-
trofalja Tisza Kálmánt, a ki 20 évig kihaszná-
lta a nemzetet. Szerencsétlennek, helytelen-
nek tarja azt a házasságot, amelyet Tisza
Kálmán és Nagyvárad kötöttek. Ez botrány
volt. Elteti Barabás Bélát.

Ezután zajosan kívánták, hogy *Pálffy*
Béla beszéljen, azonban csakhamar asztalbon-
tásra került a sor.

A kitűnő ételek és italok Cz-glédy Sán-
dor konyhájának és pinczéjének elismerést sze-
reztek. Az asztalokat remek *nymphaea thermalis*
(lótus) csokrokkal díszítették.

A zenét Rácz Jóska kitűnő bandája szol-
gálta, szebbnél-szebb magyar nótákat ját-
szott.

A velencei Gazdakörben.

Délután Nagyvárad külső városrészein tar-
tott *Barabás* programbeszédet. Felkereste
a népet saját otthonában.

Először is program szerint a velencei
"Gazdakör" látogatta meg.

Barabást nagyon sokan elkísérték párt-
hívei közül. Vele voltak a függetlenségi párt
vezérmemberei is. Impozáns, mintegy 60 gyönyör-
űen fellobogozott kocsiból állt az a délutáni
felvonulás, mely festői látványt nyújtott s a vi-
déli választásokra emlékeztetett. A ritkán lá-
tott menet az egész ut mentén nagy közön-
ség várta és viharos lelkesedéssel éltette. A
másik párt pedig ijedten vonta be azt a pár
Tisza-zászlót, mely itt-ott volt kitéve a vár-
aljai loyális háztulajdonosok házaiban.

A velencei Gazdakörben lázas izgatottság-
gal várta mindenki a kitűnő jelöltet. A környék
lobogódiszben uszott s egetverő éljenzés hang-
zott fel, midőn *Barabás* belépett a Gazdakör
udvarára, hol a jelöltet a kör nevében *Mag-
dics* Károly főjegyző remek kis beszéddel fo-
gadta, mely hazafias, igaz hangjával láthatólag
meghatotta *Barabást*. Mivel a kör helyisége ki-
csinynek bizonyult arra, hogy az óriási töme-
get befogadja, a választók zöme az udvaron
hallgatta az ékesszájú követet. *Barabás* gyö-
nyörű beszéddel köszöntötte meg itt is a fogadta-
tást. Azzal kezdte beszédjét, hogy nem kortes-
kedni, hanem csak látogatni jött. Itt érzem én
— ugymond — jól magamat ezen egyszerű,
igénytelen nép között, a földművelő és becsüle-
tes iparos osztály körében, mert ez a két osztá-
ly az alapja, a támasza a magyar nemzet ek.
Őök itt egy testületté tömörültek, hogy érint-
kezésben maradjanak a haladó nemzettel, hogy
munkálkodjanak, művelődjenek és megértsék a
kor jeluszavát. Azért ez az egyszerű kis hajlék
kis temploma a művelődésnek és hazafiságnak,
melyben a hazaszeretet örökmécsé ég. Eddig
ide nem jött senki. Városuknak volt egy Mo-
hamedje, a ki nem közeledett a hegyhez, tehát
a hegy sem ment hozzá. Most eljöttem én, egy
sokkal kisebb nevű munkása a magyar nem-
zetnek és közéletnek, mert tudom milyen gaz-
dag kincses bányát rejt a hegy, hogy kibányász-
sam ezen hegy drága kincseit. Mint egy be-
csületes asztalos ember gyermeke tudom, mi a
testi munka s milyen nehéz az. Epen azért
mondja *Vörösmarty* nagy igazán, hogy ezek
észrevétlen dolgoznak a hazán, a haza derű-
letén.

Az aranyshájú szónok végső szavai bele-
fektak az éljenriadalba. Ilyen sikert még nem
aratott szónok ebben a városrészben. A taps
és éljenzés alig akart véget érni.

Barabás ezután bement a körhelyiségbe,
hol *Tokay* Mihály fogadta. Beírta nevét a ven-
dégkönyvbe a főbb pártmemberekkel együtt. Kö-
rülbelül másfél órát töltött el a Gazdakörben a
legtüntetőbb vendégszeretet között. Számtalan
felköszöntő hangzott el ezalatt. Beszéltek bent
Szokoly, *Fischer* Vilmos és mások. Hogy a
lelkes választásokból mi sem hiányozzék, rá-
huzta a cigány a kortesnótát az udvaron s
néhány vigabb választó kedvet kapott a tán-
czoláshoz is. Az érdekes jelenetet érdeklődéssel
szemlélte *Barabás* embereivel. Midőn *Barabás*
a gazdától elbúcsuzott, megújult a meleg ová-
czió, mely a népes utcákon mindenütt utána
viharzott a robogó menetnek, mely a Kolozs-
vári-utcán, a nagypiaczon, a Kossuth- és Fő-
utcákon, továbbá a Szaniszló-utcán át vonult
nagy feltűnést keltve és sűrű éljenzések közt a
"Réti Népkör" helyisége elé.

A Réti Népkörben.

Várad-Velenczéről a Nagypiac téren, Szent
László-téren, Fő-utcán és Szaniszló-utcán
hosszu menetben robogtak a kocsik a Réti Nép-
körbe.

Dr. *Barabás* Béla tiszteletére a kör he-
lyiségét és kertjét zöld galyakkal, zászlókkal,
czimerekkel, lámpionokkal szépen feldíszítették.
A kert bejáratánál nagy felirással tündöklött:
Isten hozott!!

A népkör tágas kertje, udvara, sőt az utca
is teljesen zsufolva volt néppel.

Barabás Bélát a körben *Gábor* János el-
nök üdvözölte rövid, szívből fakadó beszédben.

Barabás a kertben tartotta meg rövid be-
szédét, mely gyújtólag hatott a jelenvoltakra.

A beszéd után a kör helyiségebe ment, a
hol lelkükre kötötte, hogy tántorithatlanul tart-
sanak ki a függetlenségi zászló mellett. Rámu-
tatott arra, hogy helytelen aki nem megy sza-
vazni; példát hozott fel, mikor egy faluban a
bor-illetménynél mindenki azt gondolta, hogy ő
vizet ad, majd tölt a szomszéd bort. A végén
kitűnt, hogy a papnak egy hordó tiszta vizet
töltöttek össze.

Hat óra tájban lelkes ovációk mellett tá-
vozott el az ünnepekt a körből.

*

Este felé meglátogatta a 48-as Népkör he-
lyiségét, a mely után *Szokoly* Tamásnak volt
szívesen látott vendége vacsorára.

Fáklyásmenet.

Este a joghallgatók s a 48-as kör tagjai
fáklyásmenettel tisztelték meg *Barabás* Bélát,
a ki *Szokoly* családi körében volt esti ebéden,
ide vonult a menet a joghallgatóktól vezetve s
itt *Molnár* Kálmán üdvözölte lelkes szavak-
kal *Barabást*, aki körülbelül a következőket
mondta:

Nagyon jól esik lelkének, hogy a fiatalság
lelkes, mert ott ahol az ifju ideális s lelkesülni
tud, ott biztosítva van a haza jövője, ott nem
kell féltetni azt a zászlót, melyen jelgélül a
szabadság ragyog, ott győzni fog az eszme,
mert van akarat, a szándék teljesedésbe megy
s a lelkes ifju cselekedni, tenni fog.

Látva a mai nap eseményeit, látva az if-
jak lelkesedését s biztosan állítja, hogy az az
ifjuság, mely egy eszme képviselőjeért, vagy
magáért az eszméért így tud rajongani, szükség
esetén tenni, cselekedni is képes. Ilyen szép
dolgokat tapasztalva bátran néz a jövőbe, mert
tudja, bármilyen veszélyben legyen is a zászló,
az eszme diadalmaskodni fog. A szeretett ma-
gyar haza jövője biztosítva van, mert fiatalága
lelkes és tette kész.

A tömeg lelkes éljenzés között a Kossuth-
nótát és a Hymnuszt énekelve rendben oszlott
szét, az ifjuság vezetőit pedig *Szokoly* Tamás
vendégszerető asztala látta vendégül.

Kossuth Ferencz üdvözlése.

A társasbéd előtt *Szokoly* Tamás indit-
ványára üdvözölték *Kossuth* Ferenczet a kö-
vetkező távirattal:

Kossuth Ferencz

Budapest.

Barabás Béla fogadtatása és program-
beszéde oly impozáns lelkesedést keltett, hogy
megválasztásához erős reményt fűzünk s a
mikor erről Nagyságodat értesitem, egyuttal
a nagyváradi párt törhetetlen ragaszkodását
is tolmácsolom.

Szokoly Tamás,
pártelnök.

Kossuth Ferencz a délután folyamán a kö-
vetkező sürgönyvel válaszolt:

Szokoly Tamás

Nagyvárad.

Egykor *Becker* labancz generálist úgy
megostromolta Nagyváradon *Palocsay* kurucz
vezér, hogy a labancz kinyában a konyha-
edényekből is rézpénzt veretett. Örülök, hogy
a kurucz *Barabás* így szorongatja ma is a
labancz generálist. Eljen *Barabás*!

Kossuth Ferencz.

Apponyi Jászberényben.

Gróf *Apponyi* Albert vasárnap tartotta
meg Jászberényben beszámoló beszédét. Lel-
kes hívei, akikhez majdnem kivétel nélkül az
egész intelligencia és a gazdák tulnyomó
része tartozik, megragadták ezt az alkalmat,
hogy szeretettel, szinte páratlan melegség-
gel adjanak őszinte kifejezést rokonszenyűk-
nek, bizalmuknak és ragaszkodásuknak illus-
tris képviselőjelöltjük iránt.

Őszinte lelkesedéssel vették körül Ap-
ponyit Jászberényben, a melynek közönsé-
géhez több, mint husz évi politikai és baráti
kapocs fűzi.

Apponyit Budapestről *Szentiványi* Arpád,
Biró Lajos, *Márkus* József volt képviselők
Pethes Pál, *Takácsy* Endre s a budapesti sajtó
képviselői kísérték Jászberénybe.

Rövid reggelizés után *Apponyi* kísé-
rével a városháza előtti térre ment, ahol di-
szes emelvényen mondotta el nagy közönség
előtt, mely az egész nagy térséget belepte, be-
számoló beszédét folytonos éljenzés és tetszés
mellett.

Apponyi beszéde.

Tisztelt választópolgártársaim! Ne várjon
tőlem senki ez alkalommal programbeszédet.

Midőn ezen a helyen, ebben a városban,
annak a választóközönségnek körében, mely
több mint két évtized óta tisztel meg bizalmá-
val, küzdelem fejlődik az én mandátumomért,
még látszatát is kerülni akarom annak, mintha
a küzdelem eldöntésére más alapot keresnék,
mint az én közel harmincz éves politikai
multamat. Ez a mult az én programom és
ezt a programot sehol jobban nem ismerik,
mint éppen e városban. Aki ezen program
alapján nem tartja meg hozzám való ragasz-
kodását, annak bizalmát új eszmék fölvetésé-
vel, vagy a régieknek új alakba öntésével ke-
resni nem fogom.

Ha tehát csak önökkel volna dolgom, ki-
zárólag közös visszaemlékezéseink erejére biz-
nám ügyemet. De a nagyközönség teljesebb
tájékoztatása szempontjából kifejezni kívánom
annak a multnak, melyre hivatkozom, teljes
összhangját mai pártállásponthoz. Minden
egyes főkérdésben rá akarok mutatni, miként
dőltek le a válaszfalak, miként szaporodtak az
érintkezési pontok, míg végre *Széll* Kálmán
programjában és kormányzatában a teljes
egyetértés alapjai lerakattak, úgy hogy logi-
kailag és természetesen másutt nem le-
hetett helyem, mint a szabadelvű pártban.

A közjog tekintetében már korábban há-
rítatott el az együttműködésnek egyik legfőbb
akadálya, midőn a magyar katonai nevelés
olyan szervezete jött létre, a melyet a volt
nemzeti párt egyhangulag elfogadott e téren

felállított követelményének megvalósításaképpen. A szónok meleg elismeréssel adózik báró *Fejérváry* miniszternek, akinek működését előbb gyakran megtámadták, de aki e reform megvalósításával nagy szolgálatot tett, rámutat a trónbeszéd meleg hangjára, amelyen a régi vágy megvalósításáról megemlékezik.

Legfőképp arra a veszélyre figyelmeztet, amely a *gazdasági önállósághoz* való jogunkat az új alakulás létrejövetelétől fenyegette; annak a rendkívüli erőfeszítésnek, amely e veszély elhárítása végett történt, következtére lesz egy oly kormány megalakulásának elősegítése, amely közjogunk szilárdságát a veszélyeztetett ponton helyreállította. Támogatnunk kellett azt a férfit, a ki ezt a veszélyt is elhárította, hogy a krizisből a korona és nemzet közt valami újabb félreértés merüljön fel, vagy a magyar parlamentarizmus megsebesülve kerüljön ki.

A magyar parlamentarizmus a krizisből nemcsak megsebezve nem került ki, hanem regeneráció útjára lépett: és ez mai pártállásunknak második fő indoka. A királyi trónbeszéd lendületes szavakkal emeli ki a választások szabadságának és tisztaságának, valamint a parlament függetlenségének teljesebb biztosítását. A mit a téren tettek, csak kezdettségbe megy.

Áttér az érintkezési pontokra, amelyeket a közgazdasági politika terén talált a szabadelvű párttal és amelyek itt is Széll Kálmán programjában és kormányzatában fejlődtek teljes egyetértéssé. A közgazdasági kérdések dominálnak ma a politikát nem csak nálunk, de világszerte. A gazdasági világáramlatokba kell — úgy a hogy tudunk — beleilleszkednünk. Ezekre való tekintettel is teljesen egyetért a kormányval az Ausztriához való közgazdasági viszony felfogásában. Egyekké váltak e tekintetben, míhelyt e viszony közjogi oldala korrekt megállapítást nyert és míhelyt látta, hogy a kormány politikájában a közgazdasági önállósághoz való jogunk nem üres forma, hanem élő valóság. Ilyen háttérrel a szóló is mindenkör a vámterületi közösség keretében kereste a megoldást, és ma erősebben ragaszkodik e hitvalláshoz, mint előbb.

A kormány *gazdasági belpolitikájában* fokozott tevékenységet lát úgy a nemzeti termelés különböző ágainak felkarolásában, mint az azokon rágódó némely visszaélés megfékezésében és egyáltalán a szociálpolitikai akcióban. Tényleg érvényesül a két irányzat az a párhuzamossága, amelynek mindenkor barátja volt. Hogy ez az akció leginkább a földmívelési termeléssel kapcsolatos kérdésekben nyilvánul, bár az ipar és kereskedelem érdekeit érintő számos intézkedés is történt, az nem csak abban leli magyarázatát, hogy lakosságunk túlnyomó többsége ezzel foglalkozik, de abban is, hogy — akármennyire paradoxálsnak látszassék — ez az ág részesült eddig az állam részéről a legkevesebb figyelemben. Az ugynevezett *agrár-mozgalom* ezen viszonyoknak természetes következménye és társadalmi megnyilvánulása. Teljes rokonszenvét bírja *Horánszky* tétele, mely szerint az önálló gazdasági egzisztenciák fejlődésére szélesebb alapot kell teremteni és gróf *Károlyi* Sándor felszólalásainak általános iránya, amely a mezőgazdasági érdekek intenzívebb felkarolása mellett az egész vonalon hangsúlyozza a gazdasági tisztességet és a kis ember oltalmát. Hasonló melegséggel érez a szóló az *ipar és kereskedelem* érdekei iránt is, aminthogy egyáltalán mint politikus soha sem volt és sohasem lesz egy osztály embere, hanem mindenkör az egész nemzeté.

A miniszterelnök bölcsen cselekszik, mint államférfi, midőn a különböző gazdasági irányzatokat egy és ugyanazon politikai pártkötelességben megtartani igyekszik azon egy feltétel mellett, hogy a kiegyenlítő gondolatot elfogadják, amelyet az ő programja és vezetése tartalmaz és amely a jogegyenlőség elve mellett, a liberális alaptétel a közgazdasági programjával, amely őszintén akarja az összes gazdasági ágak *harmónikus fejlesztésére* irányuló politikáját támogatni, épp oly megnyugvással látja a párt vezetésében tanúsított nyugodt és szabadelvű eljárását.

A legnagyobb rokonszenvvel karolja föl a

tisztviselőknél, nemzeti életünk e fontos tényezőjének jogos követeléseit és kijelenti, hogy úgy e mozgalom jogosultságára, mint az abban megnyilvánult igények kielégítésére nézve szóról szóra magáévá teszi azokat, [amiket Horánszky szeptemberi beszédében mondott.

Végigmentem közéletünk majdnem összes organikus problémáin, nemzetünknek minden életkérdésén és nem találtam köztük egyet sem, amelyben multam a kormány elleni állásfoglalást indokolná, de találtam sokat olyant, sőt talán valamennyiről ezt mondhatnám, amelyben e mult engem a kormány támogatására egyenesen kötelez és nem egyet, melynek helyes megoldásához az én támogatásom talán lényegesen hozzájárulhat.

Meg van tehát állapítva az állandó és kötelezőszerű együttműködésnek, az egy párt-hoz tartozásnak kriteriuma. Ha ezt az állandó támogatást mindezek dacára a kormánytól megtagadnám, ha új utat keresve (mert a régi nem vezetnek oda) ellenzéki álláshoz ragaszkodnám, úgy nem politikai hitvallásom következetességének tennék eleget, hanem régi szenvedélyek maradandóságának, nem a hazafői köteleességérzet parancsát követném, hanem az egyéni ambíció sugallatát. Ezt az ambíciót az ellenzéki pártvezetés fénye bizonyára jobban elégítené ki; de az országot jobban vélem szolgálni és hübb vagyok önönmagamhoz, ha — szerényebb állásban bár — azt a kormányt támogatom, annak a politikai iránynak megszilárdulását megdoztom elő, mely ha talán eltérő módszerrel is, de a dolog lényegében azokat viszi keresztül, amikre mindenkör törekedtem. Ama régi *szenvedélyekkel* pedig leszámoltam, az ifjabb Pittnek példájára mondván: *amicitiae sempiternae inimicitiae placabiles*; ha azok *engesztelhetlensége* velem szemben olykor még mindig megnyilvánul, *insinuuációkban* és egyéb tünetekben, amelyekről legkevésbé e helyen akarok szólni, úgy engem kevésbé vonzó példák utánzásra nem indítanak, hanem csak arra, hogy a magam részéről minél tárgyilagosabban teljesítsem közkötelességeimet, minél becsületesebben feleljek meg mostani pártállásom követelményeinek.

Ezt az utat választottam legjobb lelkiismeretem szerint és követni fogom mindaddig, míg köztem és a kormány közt komoly véleménykülönbség támad. A mely napon ez megtörténik, ismét nyílt és becsületes ellenfél leszek, addig pedig hü és lojális tagja vagyok annak a pártnak, amelyhez tartozónak magamat az ország színe előtt vallom. Hogy ezzel nem mondhatok le a kormány ellenőrzésének alkotmányos kötelességeiről és önálló politikai egyéniségem érvényesítésének jogáról, azt — ha talán nem is szükséges — ez órában mégis hangsúlyozni kívánom. A kormány-párti mandátum által semmivel sem leszek kevésbé független politikus, mint aminőnek évek óta ismernek.

Ezek alapján itéljenek, tisztelt választó polgártársak, méltónak tartanak-e arra, hogy két évtized óta élvezett bizalmukkal újból megajándékozzanak.

Beszédét percekig tartó taps és éljenzés követte. Most Barna Mihály gimnáziumi igazgató lépett az emelvényre, megköszönte a beszámolt és kiemelte annak országos jelentőségét. Ezután a közönség, amelynek soraiban igen sok hölgy volt, Apponyi éltetése közben szétoszlott.

Választási mozgalmak.

Timon az autonomiáról.

Érsekujvárott a szabadelvű párt jelöltje dr. Timon Ákos miniszteri tanácsos, egyetemi tanár vasárnap e hó 22-én tartotta programbeszédét. Elsőben is megköszönte választói bizalmát, mely önként s oly impozánsan nyilvánul. Politikai programjának alapeszméjéül az egységes magyar nemzeti állam megteremtését és felvirágoztatását jelölte meg.

Közgazdasági téren *azon alapelven kiindulva, hogy biztos alapokon nyugvó ipar-állam csak intenzívebb erőteljes mezőgazdasági kulturán épülhet fel; következik a mezőgazdaság védelme s ennek eszközeit helyes vámpolitikában, a kisbirtokosok adósságának 4 százalékos konvertálásában s a szövetségi eszme terjesztésében látja*. Mindezt a kisiparosokra is kiterjesztendőnek véli.

Kifejti álláspontját a *katholikus autonomia* kérdésében. Ennek életbeléptetése az 1848. XX. t.-cz. szükségképeni követelménye. A kath. autonomia szerinte csakis *átruházott hatáskörrel* bírhat, egy felől ő Felsége a király, mint főkegyur, másfelől a püspöki kar átruházásából meritheti jogainak tartalmát. Ehhez képest a kath. autonomia sem kiindulási alapjára, sem lényegére nézve *nem lehet azonos a protestáns* hitfelekezetek autonomiájával. A kath. autonomia csakis az egyház hierarchikus szervezetének és főkegyuri joglányegének érintése nélkül létesülhet, figyelembe vételével az 1848. III. t.-cz. azon rendelkezésének, mely kimondja, hogy ő Felsége minden ténye, intézkedése, parancsolata és kinevezése csak úgy érvényes, ha valamely felelős miniszter azt ellenjegyzzi. A 27-es bizottság által készített elaboratumot oly alapnak tartja, melyet tárgyalási alapul véve a katolikusok által óhajtott egyházi önkormányzat mielőbb életbe léptethető lesz és a maga részéről is igyekezni fog teljes erejéből minden eléggördülő akadályokat elhárítani.

Beöthy Ákos programja.

Kassán *Beöthy* Ákos vasárnap délelőtt 11 órakor a Salkház-szálló zsufolt termében tartotta programbeszédét. *Stecker* Károly, a függetlenségi párt elnöke, a népgyűlést megnyitván, elismerését fejezte ki, hogy az új korszak nem nyomja el a függetlenségi jelölteket és fölkérte *Beöthyt* programbeszédje elmondására.

Nem akart mandátumot vállalni, részben mert öreg, részben mert pártonkívüli kénytelen lenni. Azelőtt nemzeti párti volt, de pártját a fuzióban elveinél fogva nem követheti s ugyanezek miatt a többi ellenzéki párthoz sem csatlakozhat. Elhagyott most, ki azelőtt Apponyival, Horánszkyval és Hódossyval harcolt egy csatasorban. Vége ennek a szép időnek és ezért akart teljesen visszavonulni.

Altalában, mindaz a mit Deák létrehozott, visszafejlődött. Szabadság helyett csehbeli és viczinális szabadelvűség. A jogállam helyett rendőrállam, a képvisleti rendszer helyett pártmonopólium és diktatura és Ausztriával szemben a paritás helyett tartományi és gyarmati színvonalra vagyunk lesüllyesztve. Ez mind az 1875-iki fuziónak eredménye.

Báuffy bukása után a nemzeti párt beolvadt a szabadelvű pártba. Ezért követ ő a pártjára nem dob, mert a párt helyzete tartáhatatlanná vált, mert a közvélemény cserben hagyta. Az új fuzió után azt mondták, hogy a nemzeti párt talentumai munkateret kapnak a kormánypártban. Három éve ennek s íme, Apponyi, Horánszky még nem miniszterek.

A mi *Horánszkyt* illeti, ugyan úgy látszik, hogy mind n valószínűség szerint mégis miniszter lesz. De a mi *Apponyit* illeti, nemcsak hogy nem lett miniszter, hanem minden valószínűség szerint Jászberényben meg is bukik. Nincs rendszerváltozás, mert ha el is ismerem Széll Kálmánnak helyes intenczióit, de ezek a legjobb esetben személyné biztositásokat képeznek, nekünk pedig intézményes biztositásokra van szükségünk.

Ugy véli tehát, igaza volt, hogy ezen fuziónális mismásba bele nem ment.

Az ő álláspontja a Deák Ferencz álláspontja. Törekvése azt igazába visszahelyezni, annak következményeit levonni. Deák Ferencz

proklamálta a jogfolytonosságot. A 67-es kiegyezés jogfejlődésünk történetében nem végpontot, de kiindulási pontot jelent, mert a nemzeti jogfejlődés aranyfonala nem szakadt meg. *A fejlődés iránya tehát nem lehet más, mint szoros és tiszta perszonál unió.*

Mi az oka annak, hogy a 48-as és függetlenségi pártok még sem csatlakoznak? Ennek két oka van. Jogi és politikai. A jogi indok az, hogy ez a párt nem fogadja el a 67-es, a törvényes alapot. A politikai az, hogy azt az eredményt, a mi csak egy hosszú és fokozatos fejlődésnek lehet következménye, rögtönözve akarják keresztül vinni anélkül, hogy a keresztülvitel módjait vagy a jövőt illetőleg egy képet vagy programot tudna addig. Az egész egyszerűen ugrás a sötétben.

A közel jövőnek az a feladata: egy ily parlamentáris ellenzékét konstruálni. Ha ez sikerül, akkor közéletünk normális mederbe jut, ha pedig nem, akkor a szinlődés tovább fog tartani és fenn marad a jelen állapot, melyet csakis úgy lehet jellemezni, hogy az a parlamentáris rendszer és önkényuralom minden hátrányát önmagában egyesíti.

Beöthy Ákos beszédét sűrű éljenzéssel fogadták. A beszéd után Stecker köszönetet mondott Beöthynek és a közönségnek, hogy oly nagy számban megjelent.

UJDONSAGOK

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Szeptember 26. A közvilágítási bizottság ülése d. u. 8 órákor a városházán.

Szeptember 26. A városi árvaház női választmányának ülése d. u. fél 5 órákor a városházán.

Szeptember 26. A gyorsíró egyesület közgyűlése d. u. 6 órákor a reáliskolában.

Szeptember 26. Borsajtó kiállítás Nagyváradon.

Szeptember 28. A Berettyó-társulat közgyűlése d. e. 9 órákor.

Szeptember 28. 29. Szőlő és borkiállítás Erőmhályfalván.

Szeptember 29. Harmadik jubileumi körmenet; kezdődik d. e. 8 órákor a Szt. László templomban.

Szeptember 29. A nőegylet közgyűlése.

Október 2. Képviselőválasztások Bihar megyében.

Október 3. Képviselő választás Nagyváradon, a Sasban.

Október 5. Gyermekkiállítás a leleczházban d. e. 11 órákor.

Október 5. A Fehér Kereszt-egylet közgyűlése d. e. 10 órákor.

Október 9. Megyebizottsági tagok választása Bihar megyében.

Október 19. 20. Lóverseny Nagyváradon.

November 19. Az Erzsébet leányárvaház zászlószentelési ünnepélye.

* **Barabás Béla elutazása.** Tegnap délután a féltenegy órás alföldi vonattal utazott el Aradra Barabás Béla nejevel együtt. Az indóházhoz kikísérte a Szokoly-család, azonfelül megjelent még nagyszámmal a jogakadémiai ifjuság és a polgárság közül is számosan. Még nagyobb tömeg is részt vett volna a búcsuzáson, de legtöbben nem is tudták, mikor fog képviselőjelöltünk elutazni. Barabás nejevel együtt szívélyesen elbúcsuzott a jelenvoltaktól. Többször kérésére kijelentette, hogy ha szükségesnek látják, a választás előtt még egyszer eljön Nagyváradra s itt tölt legalább egy fél napot. Barabásné is említette, hogy mindig örömmel fog visszagondolni arra az igazán meglepő és impozáns fogadtatásra, melyben férjét Nagyvárad város közönsége részesítette. Rövid beszélgetés, rövid búcsuzás után megindult a vonat s Barabásék az egybegyűlt lelkes éljenzése közepette elutaztak, itt hagyva egy igaz magyar politikus és egy bájos magyar asszony kedves emlékezetét.

* **Pártértekezlet.** A 48-as független párt váradvelencei- és csilagvárosi tagjai ma este 8 órákor Papp Mihály vendéglőjében jönnek össze, hogy a részletes szervezke és éről tanácskozzanak.

* **A debreczeni róm. kath. főgymnázium.** A debreczeni főgymnáziumnak ügyeit a bőkezű adományokkal megalapító tényezők között köztölt s miniszteri és püspöki jóváhagyással ellátott szerződés értelmében egy főgymnáziumi bizottság fogja intézni, mely vasárnap tartotta alakuló gyűlését. Tagjai lesznek dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost-kanonok elnöke alatt: Váczi János egyh. főgondnok, Unger Gusztáv isk.-széki főgondnok, Dobieczyński Sándor, Nagy Sándor, Körner Adolf, Oláh Károly, Mihalovits István Várady Károly, Vas Károly, Wolafka Antal, dr. Irinyi István. A bizottság megalakulván tárgyalás alá vette a főgymnázium építésének ügyét. Hosszas eszmecsere után arra a megállapodásra jutott, hogy az ügy sürgősségénél fogva a főgymnázium építésére nem ír ki pályázatot, hanem felterjesztést intéz dr. Schlauch Lőrincz bíbornok püspökhöz, melyben javaslatba hozza és kéri, hogy a főgymnázium építését pályázat nélkül Stegmüller Árpád helybeli vállalkozóra legyen kegyes bizni, ki már pályázat útján a kegyesrendi rendház építését is elnyerte volt. Az építés ellenőrzésére egy bizottságot választott, melynek tagjai Dobieczyński Sándor, Körner Adolf, Várady Károly, Ericz Draó, Siegmeth Károly, Vinnai Géza, a bizottságban való közreműködésre felkéri még Aczél Géza városi főmérnököt és Latinovics Mihályt. Az engedély leérkezése után haladéktalanul hozzáfognak az építéshez.

* **Ülések a városházán.** Szeptember 26-án, csütörtökön két ülés is lesz a városházán. Délután 3 órákor a közvilágítási bizottság ülésez a tanácsosai a közvilágítás ügyében készített jelentés tárgyában. — Délután fél 5 órákor pedig a városi árvaház női választmánya ülésezik.

* **Egy magyar vidék érdekében.** A transzversális utak közül Biharvármegyét azon ut érdekli, a mely Berettyó-Szt.-Mártonból, vagyis itt a Nagyvárad—Debreczeni állami utból kiindulva Bihar megyében Zsáka, Darvas, Csökmő községeken keresztül haladva Szeghalmon érne Békésvármegyébe, a mely Szeghalmon kívül Körös-Ladány, Körös-Tarcsa, Mező-Berény, Békés, Csaba, Medgyes, Bodzás, Puszt-Földvár és Orosháza kis és nagy községeken keresztül vonul. Vagyis ezen állami köútból a nagy kiterjedésű Bihar megye az eredeti terv szerint mintegy 22 kilométer, az újabb alternativa szerint Csökmőn át 34 kilométer hosszúságot nyerne, míg a kicsi Békés megye mintegy 80 kilométer hosszúságban részesül. Mozgalom indult meg, hogy ezen ut ne akként építtessék ki, a mint Békés megye kívánja és a mint a terveket a gyulai áll. ép. hivatal elkészítette, hanem Biharvármegye és Csökmő község nagyszámú érdekeinek előmozdítása céljából vezettessék ezen ut Darvasról Csökmőre és ismét Szeghalomra. A miniszter rendeletére ezen irányban szintén elkészült már a terv, sőt a közigazgatási bejárást is megtartották már. Bihar megye 100,000 koronát, Csökmő 30,000 korona hozzájárulást, a káptalan és nagybirtokosok a szükséges földterületet ajánlották fel. Figyelembe vette a miniszter kiküldötte azt is, hogy Csökmő tiszta magyar község egész el van zárva a forgalomtól. Mivel Békés megye érdeke az előbbi terv kivitelt kívánja, nagyon fontos Biharvármegyére és Csökmőre, hogy a helyesített tervet mielőbb jóváhagyja a miniszter is. Biharvár megye kötelessége az ügy megoldását sürgetni.

* **Meghívó.** A 48-as párt ma délután 6 órákor gyűlés tart, melyre választmányi és végrehajtó bizottsági tagjait, valamint a párt tagjait felkéri, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg.

* **A második jubileumi körmenet.** Vasárnap még szebb idő kedvezett a jubileumi körmenetnek, még több ember vett részt benne. Oly sokan voltak, hogy nemcsak az iskolák tanulói, hanem a híveknek egy része is kiszorult a templomból. A körmenet ezúttal a premontreiek templomából indult ki, honnét a Szt. László-templomba vonult az ájtatoskodók hatalmas tömege. A körmenetet Radnai Farkas praelátus, prépost-kanonok vezette, ugyancsak ő tartotta a szent misét is, melynek végzetével dr. Vucskics Gyula plébános lépett a szószékre s a jubileumi búcsu két fő momentumáról a penitenciáról és az erkölcsi megújulásról beszélt. A szent beszéd és könyörgések után a körmenet a premontreiek templomába ment vissza, hol ádás zárta be az ájtatosságot.

* **Állami tisztviselők kongresszusa.** Az ennek alkalmából rendezett Remington Standard írógépek, Edison sokszorosítók és Burrough számléíró összeadó gépek kiállítása a több ezer nyire menő kongresszusi tagok osztatlan tetszésével találkozott, elannyira, hogy nagyon számosan közülök a tanulságos kiállítást rendező Glogowski és társa cégnek (V. Erzsébet-tér 16, szám) elismerésüket a helyszínen kifejezték. E helyütt megemlítendőnek tartjuk, hogy ugy az előértekezleten, mint a kongresszuson a gyorsírói szolgálatot nevezett cég saját költségén látta el, már pedig az elnökség teljes megelégedésére, úgy, hogy Vörös László elnök ezért a cégnek a kongresszus nevében köszönetét nyilvánította, mely jegyzőkönyvileg is megörökített.

* **A szabadelvűpárt Nagyszalontán.** Megmozdultak a nagyszalontai szabadelvűpártiak is. Felhívást bocsátottak ki a szabadelvűpárt tagjaihoz. Ebben erősen támadják Balogh László eddigi képviselőt. A teendők megbeszélése végett szeptember hó 26-án délután 4 órákor Nagyszalontán, a »Korona« vendéglőben értekezletet tartanak.

* **Ujtás a postautalványok használatánál.** A postautalványok feladásában folyó évi október hó 1-től kezdve változás áll be. E naptól kezdve kizárólag csak a belföldre (Magyar-, Horvát- és Szlavonország területére) lehet a feladóknak a postakincstár által kibocsátott eddigi rózsaszínű uralpokat használni, ellenben a külföldre (ideértve Ausztriát és a megszállott tartományokat is) szóló postautalványokat a feladóknak ugyancsak a postakincstár által kibocsátott sárgaszínű utalvány-ürlapon kell kiállítani. A címzést illetőleg a közönség saját érdekében külföldre szóló postautalványokon a rendeltetési helyre és címzett lakhelyének közelebbi meghatározására vonatkozó adatokon kívül a rendeltetési ország nevét is írja ki.

* **Hajózás a Sebes-Körözsön.** Darányi földmivelésügyi miniszternek az a terve, hogy minden, hajózásra alkalmassá tehető folyóvizen gőzhajó járjon. Ezért állította fel a minisztérium kebelében azt az osztályt, mely folyóvizeinknek hajózásra alkalmassá tétele terveit fogja kidolgozni. A tervbe vett ilyen víziutak közül különösen érdekel bennünket az, a mely a Sebes-Körözsön Nagyváradig lenne hajózható. A Hármaskörözs rövidesen hajózható lesz, mert a tervek rég készen vannak s a munkálatokat jövőre elkezdik. A Berettyón Margittáig, az Er- és Kraszna völgyét csatorna kötné össze Nagy-Károlyig. — E szerint kilátás van rá, hogy Nagyváradon fűtője a gőzhajó, csak legyen hozzá elég víz a Körözsben.

* **Sertésvész.** A napokban oldotta fel a járási főszolgabírótság a sertésvész miatt elrendelt zárlat alól Kötégán községet s már ismét felütötte fejét a gazdaközönség réme a Tamásda községhez tartozó keményfok pusztán, a hol is a sertésvész fellépte konstatálván, a község és határa zár alá vétetett.

* **Barabás Béla körútja.** Ezen a héten pihenés helyett újból bejárja a régi kerületét városunk függetlenségi képviselő jelöltje, kinek ugyancsak kijut a munkából. Folyó hó 24-én *Szarvason*, 25-én d. e. *Endrődön*, d. u. *Körös-Tarcsán*, 26-án d. e. *Körös-Ladányban*, d. u. *Füzes-Gyarmaton*, 27-én d. e. *Szeghalmon*, d. u. *Vésztőn* 28-án pedig *Dobon* tart programbevételeket.

* **Matuska Péter meghalt.** Matuska Péter volt országgyűlési képviselő, a Magyar jelzőbank hitelbank alelnöke és jogtanácsosa tegnap este kilencz órakor rásztoki birtokán meghalt. Az elhunyt 61 esztendő volt. Már régebb ideje betegeskedett. Allapota ezeltől négy hónappal fordult válságosra és május óta Matuska nem járhatott be hivatalába. Súlyos májbj gyötörte, és annyira elgyengült, hogy a legodaadóbb orvosi ápolás sem tudta megmenteni életét. Családos ember volt. Felesége néhai Komáromi főispánnak leánya. Három fiúgyermek maradt. A legidősebb egyetemi hallgató. Temetése holnapután, szerdán délután lesz 3 órakor Rásztokon. A jelzőbank koszoruját tíz tagú küldöttség viszi el Beck helyettes-igazgató vezetésével.

* **Dr. Dési Géza képviselőjelölt.** A magyarországi választókerületben *Fassie Tódor* kormánypártival szemben, a kit a központi végrehajtó-bizottság is jelölt, állítanak jelöltet, még pedig szintén szabadelpvűpártit. *Darvas Imrét*, a dobresti erdő-ipar részvénytársaság igazgatóját kérték fel előbb: de mivel ő nem fogadta el a jelöltséget, vasárnap egy nagyszámú választókból álló küldöttség járt dr. *Dési Géza* nagyváradai ügyvédnél, a ki el is fogadta a jelöltséget. — Tudtunkkal dr. *Dési Géza* kilépett a szabadelpvű pártból. — Függetlenségi párti programmal *Kovács Bénes* lép föl a magyar-csékei kerületben.

MULATSÁG.

Szüreti mulatság.

Az őszi és tavasz találkozott a kath. legényegylet szüreti mulatságán vasárnap.

Fent a sodronyhálót egészen elborította az illatos hamvas szőlő, az őszi szimboluma, a parketten hullámozott az élet tavasza a fiatalosság.

A találkozóknak mindkettő örült. Az őszi termés kedvet adott a mulatóknak, a mulatók kedvességét adták a mulatságnak, s e két dolog feledhetlenné tette az estét.

Délután 3 órakor diszes magyar ruhában gyűltek az egyletbe a pásztorok és pásztorleányok, hol csoportban leányképezték őket emlékül az egylet számára.

Esti 6 óra után újból roboztak a kocsik s párookint felállott a menet az egylet udvarán.

A 34 diszbe öltözött pár előtt az egylet selyem nemzeti zászlóját vitte *Barza Antal* igazi csinos magyar fiú feketében, utána diszes magyar szép ruhákban a párok, lampionokkal, cigányzene mellett vonultak fel a Sasba.

Aki látta ezt a menetet, bizony kétszer is megfordult utána, mert megakadt a szeme azon a gyönygy fiatalságon.

A program harsogó derűsége, igazi jókedvet hozott a 400 jelenlévő közé s mikor a hegyközség deli dobosa ki adta a kemény paragrafusokat, megkezdődött a tilos szőlő lopkodás.

De hajh! Ez volt csak a rendőrség. Oly hirtelen csípték el a tolvajt, hogy akárhány-

szor orrára esett a delkvensnek a leszakadt szőlőfürt.

A bírák méltányosak voltak, de fel nem mentettek senkit, még beszámíthatatlanság czímén sem.

Szőlőlopás után megkezdődött a tánc s folyt igazi jókedvvel s bőséggel, mert voltak tánczoló bűven; 120 pár tánczolta a négyest.

A terem remek kiállításáért s a mulatság körüli tapintatos és igen sok munkával járó buzgóságért a rendezők mellett különös elismerés illeti *Morvay Villibald* tekintélyes fiatal polgárt a vigalmi bizottság elnökét, kinek finom izlését már a Ligetben tartott nyári mulatság is dicsérte.

De azért a legszebb dísz a pazar kiállítású, magyar ruhás párok képezték.

A jelenvoltak közül sikerült feljegyezni a következőket:

Asszonyok: Arany Sándorné, Andriška Károlyné, ifj. Bules Istvánné, Bacsonyi Ferenczné, Bánáti Mártonné, öz. Barta Józsefné, Buting Józsefné, Bátor Lászlóné, Bomman Demeterné, öz. Bales Istvánné, Bottó Péterné, Bangó Károlyné, Daka Jánosné, Elek Kálmánné, Juhos Péterné, Forizs Mártonné, öz. Fraskó Jánosné, Fehér Józsefné, Gyulai Károlyné, Gozsa Mihályné, Harmati Károlyné, Huszár Józsefné, Hant Frigyesné, Jakab Józsefné, Joó Ferenczné, Iványi Istvánné, Kauczil Lipótné, öz. Kreutz Ferenczné, Kovács Miklósné, Komáromy Odönné, öz. Kauczil Istvánné, Kudar Lajosné, Kovács Jenőné, Keresztési Józsefné, Korodi Ferenczné, Kurmínszky Andorné, Kalmár, Ilésné, öz. Lux Jánosné, Luczika Ferenczné, Liptay Istvánné, Lökösházy Béláné, Lökösházy Lászlóné, Morvay Villibaldné, Mokus Sándorné, Misák Károlyné, Meskó Simonné, Markó Jánosné, Nád Lajosné, Nádas Károlyné, Nemes Lajosné, Oláh Jánosné, Primusz Pálné, Pápa Lajosné, Papp Ferenczné, öz. Papp Sándorné, Pozsonyi Ferenczné, Raikler Jánosné, öz. Rózsa Béláné, Rácz Lajosné, Rápoly Józsefné, Sándor Imréné, Szomkra Viktorné, Szilágyi Antalné, Sinka Lászlóné, Semlinszky Jánosné, Steininger Sándorné, Szálku Ferenczné, Sikli Józsefné, Sallay Józsefné, Tóth Sándorné, Tauznik Róbertné, Timár Ferenczné, Tamás Pálné, Takács Antalné, Tóth Imréné, Tomózer Mihályné, Venderle Anfalné, Varga Pálné, Vorzszik Flóriánné, öz. Vas Dánielné, Veiszmán Istvánné.

Leányok: Arany Rózsa, Arnóczy nőv., Andriška Teréz, Barta Irénke, Batori Erzsike, Bangó Irénke, Bránye Alexandrina, Elek Ilonka, Etel Erzsike, Gozsa Mariska, Harmati nővérek, Huszár Anna, Jakab Ilonka, Joó Karolin, Iványi Juliska, Kauczil Juliska, Kovács Mariska, Komáromy Mariska, Kauczil nővérek, Kudar Rózsa, Kozmán Ella, Keresztési Juliska, Kató Juliska, Kurmínszky Irmuska, Luczika Anna, Liptay Gizella, Meskó Anna, Markó Erzsike, Oláh nővérek, Primusz Gizella, Pozsonyi nővérek, Papp Erzsike, Ráckler nővérek, Rózsa Mariska, Rácz nővérek, Rápoly Juliska, Sándor Gizella, Szikora Etelka, Sinka Irénke, Somlinszky Erzsike, Szálku Mariska, Sallay Juliska, Tóth Rózsa, Tauznik Anna, Tamás Erzsike, Takács Etelka, Tasy Kornél, Tomózer Irénke, Vorzszik nővérek, Vas Irénke, Weiszmán Juliska, Zeke Jolán, Demeter Jolán, Hanga Piroska.

Pásztor és postás leányok: Batori Terézia, Bottó Viktoria, Fehér Zsófia, Daka Ilonka, Iványi Juliska, Joó Karolin, Lökösházy Ilonka, Nemes Ilonka, Nád Irénke, Oláh Mariska, Papp Irénke, Pápa Vilma, Popovits Etelka, Szikora Etelka, Tamás Erzsike, Tóth Karolin, Varga Etelka.

Zóna-posta, levelezés képes lapokkal, legtöbbet kapott *Nemes Ilonka*, Önyerte az első díjat egy gyönyörű képes lap albumot.

Joó Karolin a II. díjat, egy porcellán kávészéket.

Varga Etelka a III. díjat, egy szép virág tartót. A férfiak közt I. szivar s cigarettata tárcza lett díjjal tűzve, megnyerte *Batori József* 7 képes lappal.

A nyelést árverés után megvette *Széles Lajos*. **Monológokat adtak elő:** *Kendrella János*, *Papp Ferenc*, *Barza Károly*.

Felülfizettek: Dr. Vueskics Gyula 5 kor., dr. Némethy Gyula 2 kor., Pálffy Béla, Széles Lajos, Papp János 2—2 kor., Jelinek Ferencz 1 kor. 50 fill., öz. Krecz Ferenczné 1 kor. 40 fill.,

Huszár Józsefné, Huszár Anna, Bagics Sándor, id. Joó Ferencz és N. N. 1—1 kor., Frölich György, Banyik Sándor, Országh Antal, Makkay József, Szilágyi Géza, Kampel József és N. N. 50—50 fill. — Összesen: 24 kor. 40 fill.

A mulatság kiváló erkölcsi és anyagi sikerrel járt.

Igazságszolgáltatás.

Véres nász. Lakodalomra gyűlt össze a falu apraja-agyja, nem csoda, hiszen a falu virága tartja nászát a falu daliás legényével. Ki gondolt volna arra, midőn együtt láta a násznépet, a bájos párt, hogy ez a lakodalom, — mely egy boldog élet kezdetének látszott — véres verekedéssel fog végződni. Midőn ugyanis a jókedv tetőpontra hágott s már nem annyira a józan ész, mint a pálinka és bor gőze dirigált, *Dénes Sándor* bele kötött *Orbán István*ba s addig ingerelte, míg ez megunva a dolgot, feléje sujtott. *Orbán* czimborái szintén *Dénes*nek rontottak s a dolog vége az lett, hogy *Dénes* súlyos sebei következtében meghalt.

Orbán István, *Orbán Péter*, *Oláh János*, *Jeney Károly*, *Boros István* e miatt ültek tegnap a vádlottak padján; s a büntető tanács, melynek elnöke *Millye Gyula* volt, a következő esküdteket sorsolta ki, szolgálat tételre:

Arany Sándor, Madaras Elek, Kovács, Ferencz, Badar Béni, Paizs Béla, Kenderesi Mihály, Szilágyi Géza, Nolin Ferencz, Dr. Morsán József, Jerszák István, Sz. Polgár József, Országh Antal, póttagokul Kasoleczán Döme, Szentiványi Károly. A vádlottakat *Rádl Ödön*, *Hegyesi Márton*, *Márkus László*, *Wawrek Kálmán* védi.

Huszonöt tanút hallgattak ki a bonyolult ügyre vonatkozólag. A tanúkihallgatás után az elnök a tárgyalás folytatását ma 9 órára halasztotta.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Írta: Lucien Biart.

Francziából: K—6.

77.

XV.

Midőn a halálos ítéletet *Miguel* előtt felolvasták, erejét, mely eddig soha sem hagyta cserben, fogyni érezte, pilláin egy könny rezgett: *Micaelára* gondolt, a kétségbeesésre, melyet neki okoz s sajnálni kezdte életét. Ujra hangoztatta ártatlanságát, de a bíró vállat vont, az ítélet ki volt mondva.

A foglyot egy tágas, egyablakos túmlószobába zárták, két fegyveres őrt állítottak melléje. Küldtek hozzá egy francziskánus barátot is, *Miguel* meggyőnt, megáldozott; azután levelet írt *Don Estevannak* és *Micaelának*, mindkettőt egy borítékba zárta, melyre *Alvarez* címét írta.

— Atyám, mondá a barátnak, ha már nem élek többé, vigye el ezt a perlei uradalomba, egy hadokló utolsó óhaja ez.

— Megteszem fiam, felelt a szerzetes. *Miguel* az ablakhoz ment s leült a párkányra. Az ablakon át a vulkán csúcsát megláthatta. Ott sötélt a sűrű erdő haragos zöldje s visszaálmódta azokat a boldog idöket, mikor még *Micaelával* együtt sétált ott karantogva. Látta maga előtt a forrást, melynek partján először találkozott vele, a völgyet, hol egy fekete ébenfa árnyékában a leány bevallotta viszonzerelmét. Végigálmódta képzeletében összes sétéit s szíve megtelt keserűséggel.

— Nem akarok meghalni, kiáltott fel, élni akarok, mert ártatlan vagyok.

A szerzetes vigasztalta, hogy ne gondoljon csak az örökéletre, hogy ajánlja lelkét Istennek.

ki az égbe vezetendi őt. Miguel, mint minden honfőtársa, erős hitű volt, s a lelkes szavai némileg megnyugtatták. Ismét elfoglalta helyét az ablak mellett s tovább szötte álmait.

Micaelát viszonlítani! Életét adta volna e boldogságért, ha csak egy perczig tartott volna is az — de hiszen az élete már nem volt az övé. Fogoly volt, őrizték, kimondva rá a halál-ítélet oly bűnért, melyet nem ő követett el.

Lassanként a nap leszállt, a csillagok feltűntek a tiszta égboltozaton... Vajjon mit csinál Micaela? Miért nem jön ide, hiszen ő szabad? Hogyan! hát lehetséges volna! Szívében szerelemmel, viszonlítottatva, teljes erőben, élte virágjában kellene meghalnia? Meghalnia a nélkül, hogy imádoztját viszonlássza, hogy csak egy utolsó pillantást is vethessen rá, melyből erőt meríthetne a végső tusához!

Az éjszaka a leggyásosabb gondolatokkal töltötte el az ifjút. A fiatal és szép Micaela meg fogja siratni eleinte, majd később elfelejti. Talán egy év sem telik bele s már máshoz megy férjhez, a kit éppen úgy, vagy talán még jobban fog szeretni, mint egykor őt s nem fog arra a vérszínre gondolni, a mit eddig élete okozott. Ő csak mint egy fájdalmas és kellemtelen emlék marad meg előtte. Szinte szerette volna, ha a golyók, melyek holnap átfogják járnai keblét, Micaelát is megölnék.

Nyolcz óra tájban eljött az öreg Fuenléal, hogy utójára szorítsa keblére egyetlen ártatlanul elítélt fiát. Két indián támogatta, mert a közsénytől nem tudott járnai. Az ifju két nővére csak sirt, szólni nem voltak képesek. Az aggastyán is könnyezett a testi és lelki fájdalomtól.

— Estevan az oka mindennek, ő okozta a te halálodat, ismételtette folytonosan.

— Ő csak sajnálatra méltó ember, felelte az ifju, unokaöccsét véli megbosszulni.

Miguel félt, hogy ereje cserben hagyja, azért töle telhetőleg sietette a búcsuzást. Végső kétségbeesésében elhatározta az öreg Fuenléal, hogy levelet ír don Estevannak. Azonnal lóra ültette leghivebb cselédjét s a tanyára küldte: ettől tudta meg Micaela a szörnyű valót.

Éjjel tájban a szerzetes lefeküdt s kérte Miguel, hogy kövesse példáját, de hiába. Az elítélt fel s alá járkált a szobában, sápadtan és szomorúan; lelke fellázadt az igazságtalanság ellen, mit vele műveltek. Később leült, hogy ne zavarja társa álmát s gondolataiba merült. Egyszer fölveté szemeit s irigyen nézte a barátot, ki borotvált fejével, össze kulcsolt kezekkel s derva darócba burkolva nyugodtan aludt.

— Nem akarok meghalni! ismételte szinte magán kívül.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

Katholikus paedagogia. A Gyürky Ödön szerkesztésében megjelenő kitűnő folyóirat legutóbbi száma a következő érdekes cikkeket hozza: *Lubrich* Ágost Nevelés tudománya, *Bihari* F. Immánuelről. Család és nevelés, *Wasilkiewicz* Viktorról. Nemzeti nevelésünk szempontjai, *Philippustól*. Szocializmus és nevelés, *Bihari* Ferenczről. Ócska tankönyvek, *Beniczky* Ödöntől. Katholikus és protestáns történelmi tankönyveink, *Olasz* Józseftől. Irodalom. Vegyesek. Beküldött könyvek.

Egyetemi Lapok. A budapesti tudományegyetemi ifjuság hivatalos lapja ismét megindult és pedig abban a kipróbált hazafias szellemben szerkesztve, a melyben eddig is megnyerte az egész magyar ifjuság általános tetszését. Ma már nemcsak a budapesti, hanem az egész magyar ifjuság lapja az »Egyetemi Lapok.« Most megjelent 1. és 2. száma telve van kitűnően megírt cikkekkal, melyek közül különösen kiválik egy tárgyilagos cikk »Reakció« czimvel. A jeles folyóiratot ajánljuk az ifjuság figyelmébe. Előfizetési ára 10 korona, főiskolai hallgatóknak csak 3 korona.

TAVIRATOK.

Angol vereség.

London, szept. 23. Kitchener táviratolja Pretoriából tegnapi kelettel: William ezredes tegnap majdnem egészen hatalmába kerítette Koch kommandóját, a mennyiben elfogta 55 emberét és zsákmányul ejtette majdnem az egész podgyászkiéretet. Benson ezredesnek sikerült meglepnie a karolinai kommandót, a melyből elfogott 54 embert, köztük P. Bothát és zsákmányul ejtett 48 ökröszekeket. Krutzinger tábornok Lovat mellett, mikor át akart kelni az Oranje folyón, megtámadott egy hirszerzőtábort. Az átkelési kísérlet nem sikerült ugyan, de az angoloknak súlyos veszteségeket okozott. Az elesettek között van egy ezredes és egy százados. A harcz folyamán a búrok elvették az angoloktól az ágyut, de az angolok kemény harcz után visszavették. Az angolok vesztesége Plakfonteinél 6 halott és 23 sebesült volt, ezenkívül 105 ember hiányzik. 99 fogoly angolt szabadon bocsátották a búrok. Dewetsdorphenál dzsidás-csapatok az ellenség üldözése közben érintkezésbe jutottak vele.

Durban, szept. 20. Botha az összes kiváló transzváli búr vezérektől kísérve, 1500 emberrel Ermelótól keletnek Zulu-föld felé tart. Lytleton tábornok nagy haderővel a Buffaló folyó közelében áll. (M. T. I.)

Peking képe.

London, szept. 23. A Renter-ügynökség jelenti Pekingből: A város egészen nyugodt, a mióta az idegen csapatok kivonultak. A rendet Juansikkai katonái tartják fenn. A lakosság általában barátságosan viselkedik az idegenekkel szemben. Az idegenek fegyvertől járnak-kelnek a városban és a külvárosokban is senki nem bántja őket. Csing herczeg ma levélben értesítette a követeket, hogy a kínai kormány három küldöttséget készül egy taotáj és két prefektus vezetése alatt Ausztráliába, Amerikába, a Fülöp-szigetekre, Jáva, James-szigetekre, Szaigonba és Szingapurba küldeni, hogy az ott élő kínaiak között aláírásokat gyűjtsenek a kártérítési kölcsönre. Csung egyttal kérte a

követeket, hogy a kínai biztosokat igazolványokkal lássák el. A koreai francia kourili ügyvivő Pekingbe érkezett, hogy ott telket vegyen, koreai követség létesítésére. Az orosz és a francia követ felajánlotta neki a követségek negyedében levő területeknek egy részét. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Szüret kezdete. A tegnapi nap folyamán tartotta a nagyváradai hegyközség közgyűlését, melyen elhatározták, hogy az idén október hó 7-én kezdik meg a szüretet.

Kelch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határítók.

Budapest, szept. 23.

Buza októberre	7 84
Buza áprilisra	8 30
Tengeri	5 14
Rozs okt.	6 69
Zab ápr.	6 98
Káposzta, repszé, sug.	—

Értéktőzsde

Budapest, szept. 23.

Osztrák hitel	625 50
Magyar hitel	629 50
Allamvasut	624 50
Rumamarányi	416.
Magyar jelzálog	433
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. szept. 23-án.

Magyar aranyjárdék 4%	118 60
Magyar koronajárdék	92 50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,2%	121 75
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2,1%	100 25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	92 25
Italmérségi jog megváltási kötvény	99 75
Horvát-szlavónföldterhermentelési kötvény	93 50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	176.
Tiszszabályozás szept. sorsjegyek kölcsön	145.
Osztrák járadék papírban	98 30
Osztrák járadék ezüstben	98 20
Osztrák járadék aranyban	118 90
Osztrák korona járadék	95 10
Osztrák államsorsjegyek	138 50
Osztrák magyar bank részvény	16 20
Magyar hitelbankrészvény	622
Osztrák hitelintézet részvény	612 50
Párisi vista	—
20 frankos arany (Napoleon) or	19 02
Németbirodalmi mára	—
London vista	—
20 márkás arany	23 42

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárúsítjuk

u. m. Szines selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel

Kunz József és társa czég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

A
„TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken . . . 6 »

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhathóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papiron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papiron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra assignat pro pretio libellorum.)

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László
nyomda részvénytársaság

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetésmények, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palaezsfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s ár- vákrol.	12. Bevételi } 13. Kiadási } számadás-ivek.
2. Megtértek jegyzéke.	14. Adósok jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.	15. Kereszteltek } 16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
4. Elvált házasságok jegyzéke.	17. Meholtak }
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.	18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.	19. Iskolai jelentés.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.	20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.	21. Kereszteltek } 22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
9. Kereszteltek } 10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri 11. Meholtak } papiron.	23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.